

ગુલઝારે અસ્મત

ઉર્દૂ

નવેરંગે ૬૨૬.

તપ્તએ નાટક.

અલમાસ શાહ—બાદશાહે ખુતન.

ગૌહર.....—બેગમે ખુર્ગ, બાદરે માહર વો માહેતાયાં.

માહર.....—પીસરે અલમાસશાહ, બાદ બાદશાહે મુલકેયમન.

માહેતાયાં.....—દુખ્તરે અલમાસશાહ, બાદ બીબીએ માહેમુનીર.

સોસન.....—કનીઝે માહેતાયાં.

ગુલનાર.....—બેગમે ખુર્દ માદરે બદર.

બદર.....—દીગર પીસરે અલમાસશાહ.

હબશી.....—ગુલામ વફાદાર અલમાસશાહકા.

અમીર.....—આશકે ફાસક માહેતાયાંકા બાશીદએ મુલકેખતા

કુટની.....—બરીદરે માહેતાયાં, બાશીદએ મુલકેખતા.

માહેમુનીર.....—વઝીરઝાદા, આશકે સાદેક માહેતાયાંકા, બા-
શીદએ મુલકેખતા.

બખતક.....—વઝીરે આઝમ, બાદશાહે યમનકા.

(ઉરકે બાદ ગુરજી, ચોર, સીપાહી, ચોબદાર, રામશગર.)

વગએરાં ! વગએરાં !! વગએરાં !!!

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

મહેલ.

(જુસ્મે બેગમે અલમાસશાહ હાલતે સકરાતમે વસીઅત કરના
માહરૂં જૌર માહેતાબાંકું.)

બારમાસી.

હમકો છાંડ ચલે બન માધુ—તર્જ.

બેગમ—

ગમકી આગ સીલગ રહી તનમે, મનકી આત રહી મેરે મનમેરે;
બતી હયે બનં સુનો મેરે ખારે, સદકે હોકે તુમારે રે;
મહેમાં હું મંઝે કોઇ દમકી આઇ યતીમી હયે બચ પનમેરે—ગમકી.
બાદ મેરે મરનેકે અયે બચ્ચો કશ્ચપે મેરે આતે રહોરે;
અશકે ગોહરકી ચાદર ચડાકે શાદ કરો મુજેહ મદદનમેરે—ગમકી.
બન મેરી લેતા હયે તો ચારબ સખ દે મેરે બચ્ચોંકારે;
ઝરીફ વગરના યે હોકે અવારા લટકે શીરેગે બનબનમેરે—ગમકી.
(બેગમકા મરબના બચ્ચોંકા ઝારી કરના.)

મરસીયા.

માહરૂં—બે કસી હયે હમે છોટે પનમે,
બેકલી હયે હમારે બદનમે,
નહી તાકત રહી હાયે તનમે;

અંતરા.

માહેતાબાં—છોડ હમકો યહાં કર ગઇ તુ સફર,
હાયે માદર વાયે માદર હાયે માદર.

માહુર—કોન દોનોકે નાઝ ઉઠાવે,
 અપની ગોદીમે કોન બીઠાવે,
 હમ અગર રૂઠે કઝોન મનાવે;
 માહુતાબાં—પ્યાર હમકો કરે કોન શામો સદર,
 હાયે માદર વાયે માદર હાયે માદર;
 માહુર—ક્યું ન હોવેગા ગમ દીલમે પયેદા,
 સઝોતેલી માપે હયે બાપ શયેદા,
 હમપે ઉન્કા હસદ હયે હુવે દા;
 માહુતાબાં—ભાઇ તેજે અલમસે હયે પારા છગર,
 હાયે માદર વાયે માદર હાયે માદર;
 માહુર—છોટી માદર હયે દુસ્મને બનતી,
 ઝહેર દેગી જો માગેગે પાની.
 મુશ્કીલ અપની હયે અબ જીન્દગાની;
 માહુતાબાં—અયે ઝરીરે જહાં હયે ખુદા દાદગર,
 હાયે માદર વાયે માદર હાયે માદર;

—

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

મકાને ગુરુજી.

(આના ઝને ગુરુજી, કહેના અપના હાલે ઈફલાસ ગુરુજીસે.)

ઝબ્બાની.

ઝૌરત—અજી સુનતેમી હો?

ગુરુજી—હાં હાં સુનતા હું કહો મ્યા કહેના હયે?

ઔરત—હાથે હાથે અળ ક્યા કરેં, કંહા તક ભુકે મરેં ! ઉપાસ ઉપાસ કરકે બદલવાસ હો ગયે, મારે ભુકકે જન જતી હયે, જલ પીપાકે રાતી હું તે! ઉજડી નીંદણી નહીં આતી, અફસાસ તુમ રામ નામ જપા કરતેં હંયે, નેકીયે મરતેં હંયે, યે જમાના કુચ ઔર હયે, નીરાલા તઔર હયે, મકરો ફરેબકા દઔર હયે, યે સચ નેકીયાં ગંગાજીમે બલાહો, ઔર દરી આઝમે બદી કે ગવવાસ હો દાનઝે ગેહું યા જવાર લાહો, છુસ્સે અપની જન બચે.

ગુરૂજી—વાહવાહ તુમને સચ કહી, યે અપના તપસ કરના ગોયા આતશે ઉપાસમે તપના હયે, જોગ સોગ હર નામકા સપના હયે, અળ અહંતર તો યું હયે કે રામ નામ જપના પરાયા માલ અપના, સુન ચેક ફરેબ નાદેર કરતા હું ચેક થાલી કે નીચે કાલા રંગ લગાદે ઔર ચેક થાલી ચેક આઈના મુજેહ લાદે મંઝે ઝુર્ર કુચ ન કુચ રૂપીઝે પયેદા કર લે આઊંગા જલદ તૈયાર કર દે ?

(ઔરત ચેક થાલી કે નીચે કાલા રંગ લગાકે દુસરી ઔર આઈના ગુરૂજીકો દેના યે સામન લે કે જના.)

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

મહેલ.

(આના માહર ઔર માહેતાબાંકા ગમે માદરમે ગાતે હુવે.)

જુલા-આસાવરી-લાવની.

મુજેહ જુલમને મેરે ખવાર—તર્જ.

માહેતાખાં—નહી હયે તાખે રન્ગે અલમ, સખ કયેસા કરના,
અરે હાં અરે હાં અરે હાં, જહેર ખાકે મરના—નહી તાખે.

શેઅર.

કહે કયા કયા સીતમ હમપર ચે ચંખ પીર કરતા હયે,
ખુશી ઈન્સાન ચદાતા હયે તો ચે દીલગીર કરતા હયે,
જહાં શાદી મચી માતમકી વાં તદખીર કરતા હયે,
દીખાકે શકયે ગમકી કલ્મમે તારીર કરતા હયે.
અખ છતા હયે બેકાર મચોતસે કયા ડરના,
અરે હાં અરે હાં અરે હાં, જહેર ખાકે મરના—નહી તાખે.

માહર—

યાતો હમ ખાતેચે ગમ અખ હમકો ગમ ખાતે લગા,
છતા હમ હસ્તેચે ઉતના હમકો રલવાને લગા,
અચ્ચે ગમસે બેકારી બારાંસા ખરસાને લગા,
આખો દાનાકો સદક કે તરહ તરસાને લગા,
કીસ તરહ ઝરીરે જાર, ઉમ્રકે દીન લરના,
અરે હાં અરે હાં અરે હાં, જહેર ખાકે મરના—નહી તાખે.
(આના ઝાલીમે બદશઆર સચોતેલી માદર ગુલનારકા, ખામુરા
હેના દોનોકા, કહેના ગુલનારકા.)

મુસ્દદસ.

ગુલનાર—ચે કયા તુજકે સચોદા હુવા માહર,
પડા રાત દીન ઘરમે રહેતા હયે તુ;
નહી ઝેબા મરદોંકો અચે ઝીસ્તેખુ,
કે હમશીરસે રહેના યુ' દુખદુ;

મુવે મદવા હયે તો કુચ કામ કર,
ન યું આપ દાદાકા સુમ નામ કર.

રૂબાઈ.

માહરૂ—બહોત યુગ જતા હું અયે અમાજનં,
ખદા મુજપે કયું હોતી હો મહેરૂઆં;
મેઝે નાદાં હું બેકસ હું મજામુર હું,
બગ્ન હુકમ લાકીં તુમારા યહાં.

(જનના માહરૂકા આના પીસરે ગુલનાર, કહેના ગુલનાર માહેતાખાંસ.)

ઝીન્ઝોટી-ગજલ.

દારે ફનાસે દીલકો ઉઠાયગા યા નહી—તર્જ.

ગુલનાર—અયે માહેતાખાં તુજસે યે મેરા સવાલ હયે;
લાસાની તેરા ખલ્કમે હુસ્નો જમાલ હયે—અયે.
મરતા હયે તેરે હસ્કમે હયે હયે પીસર મેરા;
આશકકા કુચ નહી તેરે દીલમે ખીયાલ હયે—અયે.
વાલીદ તો તેરા રાઝી હયે તુખી કુચુલ કર;
શાદી કીયે બગઝેર રેલાઈ માલાલ હયે—અયે.
તુ બાગે હુસ્નકી ગુલે યકતા હયે ગુન્ઝે લખ;
યે સર્વ કદ પીસરબી મેરા નઝો નેલાલ હયે—અયે.
ફરમા ઝરીરે ઝારકા કર તુ બદીલ કયુલ;
વરના યે ઝીંદગી તેરી તુજપર વખાલ હયે—અયે.

કહ્યાન-ગજલ.

હયે શબકા કાફેલા બાદે સખાને લુટ લીયા—તર્જ.

માહેતાખાં—સમજમે આના મેરે આપકા કલામ નહી;
જહાંમે કોઈ બુરા ધરસે ઝાર કામ નહી—સમજમે.

ગઝબ હયે ભાધસે કરતે હો બહેનકી શાદી:
કહા કુરાનમે અલ્લાહ કયા હરામ નહી--સમજમે.
ઉતાર લો મેરા સર તનસે મંચે ન માનુંગી;
સીનાયે ધરકે મેરા ઝ્યાર ધન્ટે કામ નહી--સમજમે.
મંચે રાહે નેકીપે હું અચે ઝરીફે ખસ્તા જીગર;
યહાં રહી ન રહી મેરા કુચ કીયામ નહી--સમજમે.

ખરસા.

ગુણનાર--ભાધ તુ ધરકો કહેતી હયે કીસ તરહ બેખર,
હયે ભાધ માહર તેરા ચે હયે મેરા પીસર;
માદર મંચે ઈસ્કી ઝ્યાર તેરી માદર ગઈ હયે મર,
નાદાન જુઠ કહેતી ગધ અકલ હયે કીધર;
શાહર સમજકે ધરકો તુ કર પોચાર મેરી જન.
મંચે જાતી હું નકર કબી તકરાર મેરી જન.

(જના ગુણનારકા સમજના માહેતાબાંકો શાહઝાદા યાને
પીસરે ગુણનાર.)

જીલા--કહયાન--હુમરી.

રાજા મંચે જન જાગરે તોહે રાની બનાઈ--તર્લ.

શાહઝાદા--

બોલોજી બોલો જાને મન તુમે રોટી ખીલાઈ;
રોટી ખીલાઈ થંડા પાની પીલાઈ--બોલોજી.
મંચે ચાહતા હું તુજકો તુ મુજકો કયું નહી ચાહતી બલાલુજી-તુમે.
મુજસે અક્કા હો તો જાં મંચે તુમારે, પડકે પાંજી મનાલુજી-તુમે.
મંચે હું દીલસે ગુલામ તુમારા, કહો તો પાંજી દ્યાલુજી-તુમે.
ઝરીફ ગલેસે ઈનકે લીપટકે, અરમાં દીલકે નીકાલુજી-તુમે.

અખીયાત.

માહેતાયાં—અયે બદ બખ્ત મુઝી તુ બકતા હયે કયા,
 નીકલ રૂબરૂ મેરે બે હયા;
 વો માદર બે તેરી ગઘ બદ જોદર,
 ઉસીકે ગલેસે લીપટ પીઆર કર;
 વહી તેરી દીલબર હયે અયે બે શઝર,
 મંએ જાતી હું ઉરસે લીપટ જા ઝર.

(ધકા દેકે જાના માહેતાયાં કહેના શાહઝાદેકા બક્ષા હોકે
 રોતા હુવા આંખે પોંચતા હુવા.)

મુરદદસ.

શાહઝાદા—ગઘ મારકે મુજકુ તુ લાગ અબ,
 મંએ માદરકુ જાકે કહુંગા યે સબ;
 બગચેર અઝ સંઝા મુજકો હો અયેન કબ,
 અબી દેખો લાતા હું કયેસા ગઝબ;
 ઈસી તરફ રોતા હુવા જાગુંગા,
 જિસે માર ખીલવાકે રલ વાગુંગા.

(જાના શાહઝાદેકા.)

બાબ પહેલા—પરદા ચૈથા.

નંગલ.

(આના ગુરજકા હાતમે ચાલી દુરેબકી લીએ હુવે
 ચાલી કે નીચે હાત શીરાકે કહેના.)

ઝબ્બાની.

ગુરુજી—નારાયના ! નારાયના ! બસ બસ ! તેરા દરશન દેખકે મન મેરા મગન હુવા જતા હયે ! ઝાર ક્યા ચાહીએ, દરશન તેરા હુવા, સખકુચ હાસીલ હયે, બસ !

(આના યેક આહમકે મુતલકકા ગુરુજીકી તકરીર સુનકે શોકે દરશન કરના.)

આહમક—ગુરુજી સલામ હયે સલામ હયે (ગુરુજી કુચ ખીઆત ન કરના) વાહ વાહ ! ક્યા મહવે દરશન હો રહે હયે, અગર હો તો અયેસે ગુરુકે ચેલે હોના, નહી તો અપની નાદાની હયે. જો હોસો હો, મંએ ઈનકા ચેલા અલખેલા હુંગા યેક સાલકી કમાઈ સો અશરશીયાં મેરે પાસ મૌબુદ હયે, યે નજ દેકે ચેલા ખનુંગા, ગુરુજી ! ગુરુજી ! યેક નઝર ઈસ નઝર પર હો જાયે.

ગુરુજી—(દાતસે ઈશારા કરના ચલે જાઓ ચલે જાઓ.)

આહમક—નહી નહી ગુરુજી મંએ તુમારે કદમ છોડકે કંહી ન જાઁગી, યહીં મર જાઁગી, જાજ તક મુજેહ અપના ચેલા ન જનાઓગે.

ગુરુજી—(ખકા હોકે) અયે નાદાન તુ ક્યું ઇસ રાહમે કદમ રખા હયે, યે બહોત કઠન રાસ્તા હયે, અપની રાહ લે ?

આહમક—ગુરુજી મંએ ગરીબ લાચાર હું, યેક સો અશરશીયાં કમા લાયા હું યે આપકી નજ હયે લીજાએ, મુજેહ અપના ચેલા ખનાકે નારાયનાકા દરશન કરવા દીજાએ.

(સો અશરશીયા નજ દેના, ગુરુજી અશરશીયા લેકે કહેના.)

ગુરુજી—નહી બચ્યા યે અશરશીયા તુ અપને પાસ રખ મંએ ગોસાઈ હું, મુજેહ ગોસધયાંકા દરશન બસ હયે, મેરા પેટ ભરા

રહેતા હયે, અજા યે થાલી ઐર આઘના લે, (સીયાહી ભરી થાલી ઐર આઘના દેકે કહેના) ચેક હાતસે ઇસ થાલીકો પકડ ઐર દુસરા હાત ઇસ્કે નીચે રગડકે અપને મુંહપર ફેરા કર ચેકસો એકીસ બાર, બાદ ઇસ આઘનેમે દેખ નારાયનજી કા દરશન હુવા કરેગા, મગર દોનો આંખે બંધ રખના બખરદાર ફ્રમી ખોલાતો દરશન ન હોગા, નઈ કુંડમે જા પડેગા.

(અહમક થાલીકે નીચે હાત રગડ કર અપને મુંહપર શીરાના ગુરજી અપના રાસ્તા લેના.)

અહમક—નારાયના ! નારાયના ! નારાયના ! (પુરે એકસો એકીસ બાર કહે કર આંખે ખોલ આઈનેમે દેખકે કહેના) લાહોલ વલા યે કયેસી સુરત બની, શીટકાર ઇસ ગુરજીપર, લાનત અયેસે ચેલેપર, હાતકા ઝર દેકે, મુંહ કાલા કીયા, મગર ઉસ મફારકું ન છોડુંગા અબ અપને શહેરમે જા ચોરીકા પેશા ઈખ્ત-યાર કરુંગા, મગર ઉસ ગુરજીકો સજા હુંગા. (જાના અહમકકા.)

બાબ પહેલા—પરદા બાંચવા.

કબરસ્તાન.

(આના માહેતાબાં ઐર માહરકા કબ્રે માદરપર ફરીયાદ કરના કુંડમે સંજોતેલી માદરકી.)

ભયેરવી—મુસ્તેઝાદ.

સોતા હયે ગલે લગકે જો વો યાર પલંગપર—તર્જ.

દોના—

હમ બે કસોંકી કોઇબી સુનતા નહી ફરીયાદ—અયે માદરે મરહુમ;
યે સઝોતેલી મા દુસ્મને જાં કરતી હયે બેદાદ—અયે માદરે મરહુમ;

માહુતાખાં—

તુમ મરકે કીયે બઝ્યોંકો દુસ્મનકે લવાલે—અલ્લાહી સંભાલે;
યે નાઝકે પાલે તેરે હો જાતે હયે બરખાદ—અયે માદરે મરહુમ;

માહુઝ—

મંઝે બેકસો મજબુર હું લાચાર હયે હમશીર—બર ગસ્તા હયે તકદીર;
ક્યા કીજીએ તદખીર કે બાળા બને જલ્લાદ—અયે માદરે મરહુમ;

માહુતાખાં—

હયે ઝીન્દગી દુસ્વાર ઝરીરે જીગર અફગાર—કોઇ નહી ગમખ્યાર;
લો પાસ ખુલા કયેદે મુસીબતસે હું આઝાદ—અયે માદરે મરહુમ;

માહુઝ—

હમશીર પરેશાં હયે ઝરીરે દીલેનાલાં—મંઝે મુઝતરો હયેરાં,
અઝ બહેરે ખુદા કીજીએ અબ બઝ્યોંકો ઇન્દાદ—અયે માદરે મરહુમ.

(કબ્રકા શક હોના લારો માદર નઝર આના દોનોકા ગલરાના,

કબ્રસે આવાઝ આના.)

સખ કરો તુમ બઝ્યોં હરદમ ઇતના ગમ નહી ખાના—તબ.

માદર—મંઝે હું પીચારે સદકે તુમારે કરો ન આહો ઝારી;
બે ચઝેનો મુઝતર કબ્રકે અંદર બઝ્યો હયે રહ હમારી—મંઝે.
સખ હયે બહેતર કરના અયે દીલબર બખ્ત કરેગા યારી;
બાદે મુસીબત મીલેગી દૌલત કીસ્મત બદ હયે તુમારી—મંઝે.
છોડ વતનકો જંગલો બનકો તુમ કર જાઓ ફારી;

સચ્ચોતેલી માદર બાપ સીતમગર હંચે દોનો આઝારી—મંચે.
મેરી સચ્ચોકન તુમારી દુસ્મન બન બચેહી હંચે નારી;
ઝરીફે મુઝતર ચેહી હંચે બહેતર કરો સફરખી તૈયારી—મંચે.

રૂબાઈ.

માહુરૂ—બસ છોડકે ઇસ શહેરકો હમશીર ચલો નંચે,
હસ મુલકકો લે બચેગી તકદીર ચલો નંચે;
ને હંચે લીખા પેશાનીમે પેશ આયેગા અપને,
બે ફાયદા હંચે મુલહ બો તદબીર ચલો નંચે.

રૂબાઈ.

માહેતાબાં—ઇસ માદરે ઝાલીમસે મંચે બેઝાર હું ભાઈ,
ઔર ગફલતે બાબાસે મંચે લાચાર હું ભાઈ;
મર બહાંગી દામનકો ન છોડુંગી તુમારે,
લે ચલીએ મુજેહ સાત મંચે તૈયાર હું ભાઈ.

(નંના દોનોકા.)

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

જંગલ.

(ગુરૂકા આના રૂબરૂ ચોરોંકુ આતે હુવે દેખકે ચેક પાંજિપર
ખડે હો કહેના.)

ઝબ્બાની.

ગુરૂ—નારાયના ! નારાયના !! નારાયના !!!

(ચોરોંકા આના ગુરૂકું કામીલ સમજકે કહેના)

૧-ચોર—અયે ખીરાદરો યે ગુરૂ કામીલ નજર આતે હયે, ચલે।
પાસ જાકે અપને ગુનાહ ખુદાસે બખ્શવાલે ?

૨-ચોર—ભાઇ પહેલે માલ સખ હીરસે કરલો શીર ગુનાહ બખ્શા લો.

૩-ચોર—સુનો ભાઈ માલ તો અપને પાસ હયે, કંઠી જાતા નહી ?
પહેલે ગુરૂકે કદમ ખોસ હો, શીર માલકે હીરસે કર લો.

૧-ચોર—હાં હાં ભાઇ તુમારા કહેના સહી હયે, શીર અયેસે ગુરૂ
કહાં મીલેગે ?

ગુરૂ—નારાયના ! નારાયના ! નારાયના !

૧-ચોર—સલામ હયે ગુરૂ સલામ હયે, કુચ હમપર દયા કરો ?

ગુરૂ—નારાયના ! નારાયના ! નારાયના ! (જલદી જલદી કહેના.)

૧-ચોર—અયે ભાઈ દેખો યે ગુરૂ યાદે ખુદામે કયેસા બેખુદ હો
રહે હયે, ઇતકે કદમ ન છોડના, (નજદીક આકે) ગુરૂ ગુરૂ
બચ્ચોંપર દયાકી નજર કરો.

ગુરૂ—(ઈશારેસે કહેના ચલે જાઓ)

૧-ચોર—હમ આપકે કદમ છોડ કંઠા જાયે, સખકે સખ યહાં મર
જાયેગે પર કહી ન જાયેગે.

ગુરૂ—આખા તુમ સખ ચોર મુહજોર હો, ભગવાનકું કલ કયા
મુંદ દીખાઓગે, ચલે જાઓ મેરે રખર ન આઓ ?

૧-ચોર—કયું ભાઇ ગુરૂકી કરામત દેખે યા નહી ?

૨-ચોર—હાં હાં હમ ચોર હયે, અપની કરામતસે પએછાન લીએ.
આખ ઇતકે કદમ ન છોડના, અયેસે ગુરૂ ન મીલેગે.

૧-ચોર—ગુરૂ હમારી તકસીર મઆફ કરો હમારે ગુનાહ ખુદાસે
બખ્શા દો તાકે હમ સખકે સખ પાક હો જાયે.

ગુરુજી—બાબા તુમ સખ બડે પાપી હો, તુમારા પાપ સમનદરમે
અફસરકે સાબુનસે ધોના ચાહીએ, નહી તો તુમારા પાક હોના
બહોતહી મુશ્કીલ હયે, અછા મેરે સાત સમનદરપર ચલો.
(જાના ચોરોંકા ગુરુજીકે સાત).

બાબ પહેલા—પરદા સાતવાં.

મહેલ.

(ગુલનારકા બધેડી રહેના, આના ચેક હબશીકા કહેના ગુલ-
નાર હબશીકા કલે માહર ચૌર માહેતાબાંકે લીએ.)

મુસ્દદમ.

ગુલનાર—હુકમ મેરા બખ લે આ તુ ગુલામ,
પર ચે પોશીદા કરનેકા હયે કામ;
મેરે સૌકન કે બચ્ચે હંચે ગુલશામ,
લે જા જંગલમે ઉન્કો વખતે શામ;
કલ કર ઉન્કુ ચૌર ન દે પાની,
દોનો હંચે મેરે દુસ્મને જાની;
ખુન ઉન્કા તુ લાકે મુજકુ દીખા,
તાકે મેરા કલેજા હો ધંડા;
મુવે બદકારોંકી ચેહી હયે સઝા,
કલ કર બચપતેમે રહમ ન ખા;
વો મરે તો મંએ પાઝીગી આરામ,
મંએને ચે હાર તુજકુ દી ધન્આમ,
(હાર લેકે કહેના હબશીકા.)

મુસ્દદસ.

હુબશી—હયે બરહના યે હાતમે તલવાર,
 ખુનકી હયે પીઆસી લયેલો નહાર;
 દોનોકો યેક હી લગાકે વાર,
 યેક કે દો વો દોકે કરદું ચાર;
 અબી જંગલમે લેકે જતા હું,
 કલ કર ઉન્કા ખુન લાતા હું.
 (આના માહર ચૌર માહેતાખાંકા કહેના ગુલનારકા.)

જુલા—મસ્નવી.

જફા ઓ સીતમકી સઝાવાર હું મંએ—તર્જ.
 ગુલનાર—પડે રહે તે હો દોનો કયું ગમકે મારે;
 કરો જાકે સઝેરે ગુલીસ્તાં પીઆરે—પડે.
 મંએ માદર તુમારી હું કયું રેતે હો તુમ;
 જગર હો મેરે, મેરે આંખોકે તારે—પડે.
 બગુઝ દેખે તુમકો નહી ચઝેન મુજકો;
 ધધર આઝો ગોદીમે બયેઠો હમારે—પડે.
 (ગોદમે દોનોકો બીહાના પીઆર કરકે કહેના હબશીસે.)
 અયે હબશી લેજ ધન્કો હમરાહ તેરે;
 કરે સઝેર ગુલશનમે જાકે હમારે—પડે.
 માહર
 ચૌર
 માહેતાખાં } ઝરીરો ચલે હુકમે માદર સે દોનો;
 ખુદા બહેરે ગમસે હી પાર ઉતારે—પડે.
 (જાના દોનોકા સાત હબશીકે.)

બાપ પહેલા—પરદા આડવાં.

રાસ્તા.

(આના હબશી દોનોકું લેકે અફસોસ કરતા હુવા.)

સોહની—ગજલ.

તુ નકર અપને લીયે તદબીર અપને હાતસે—તર્જ.

હબશી—વાહ વાહ ક્યા ઇન્કલાબે અર્ખે કજ રફતાર હયે;
 શાહઝાદોંકે હુવા ક્યું દર પઝો આઝાર હયે—વાહ.
 ચેક દીન વોહ થાકે ઇન્કે સુમતાયા મંઝે કદમ;
 ચેક દીન ચે હયેકે ઇન્કા સર મેરી તલવાર હયે—વાહ.
 ચેક દીન વો થાકે ચે કરતે રહે સઝેરે અમન;
 ચેક દીન ચે હયેકે રાહી વાદીઝે પુરખાર હયે—વાહ.
 ચેક દીન વો થાકે ચે રહેતેયે ક્યા આરામસે;
 ચેક દીન ચે હયેકે ચે સહારાઝે પુર આઝાર હયે—વા.
 ચેક દીન વો થાકે ચે હાકમ ચે શાહોંકે ઝરીફ;
 ચેક દીન ચે હયેકે ચેક હબશીસે હો લાચાર હયે—વા.

શેઅર.

માહતાબાં—અયે હબશી રીયાહ રહ બરાયે ખુદા,
 કંહા હમકું લે જતતા હયે તુ બતા;

હબશી—અલો સાત મેરે ઉઠાવો કદમ,
 દીખાતા હું દોનોકું બાગે ધરમ;

માહુડ—ન ગલરાઝો બહેના મંઝે કુરબાં ગયા,
 અલો દેખે કીસ્મત દીખાતી હયે ક્યા;
 (જના દોનોકા હબશીકે સાત.)

બાબ પહેલા—પરદા નબ્વાં.

દરીઆ.

(આના ગુરુજી ચોરોંકે સાત લીયે હુવે કહેના ચોરોંસે)

ઝખાની.

ગુરુજી—અયે બચ્ચોં તુમ અપના અપના લીઆસ ઉતારકે ચેક ગઠડી બાંદ વંહા રખ્ખો, બાદ સખકે સખ, ચેક યાર ઈસ દરીઆમે તીન તીન ગોતે લગાકે બાહરે આઝો, તખ મંઝે અપને ચેચે બના, જનતકી સચેર દીખાઈગા. (સખ ચોર કપડે ઉતારકે કહેના).

સખચોર—ગુરુજી ચે માલ ચોર ચે કપડે તુમારે પાસ રખ્ખો, હમ દરીયામે ગોતે ખા, પાક હો આતે હયે.

ગુરુજી—દુર દુર ચે નાપાક કપડે દુર રખ્ખો મંઝે હાત ન લગાઈગા, મેરે પાસભી ન રખ્ખો ઇરકી હવા લગેગી તો મંઝે નાપાક હો જાઈગા.

(સખ ચોર માલો કપડે અલગ રખ, આંખ બંદ કરકે દરીઆમે દુખના, ગુરુજી દોનો ગઠડીયાં ઉઠાકે નીકલ જના)

સખચોર—ગુરુજી તુમ હીસાખ કરો, ચેક ગોતા હુવા (શીર ગોતા મારકે કહેના) ગુરુજી ચે દુસરા હુવા. (શીર ગોતા મારકે કહેના) ગુરુજી ચે તીસરા હુવા, હમ અખ પાક હુવે યા નહી ?

(આંખે ખોલ ધવર ઉધર દેખકે કહેના)

૧-ચોર--અરે ભાઇઓ ગુરુજી નઝર નહી આતે ! ખુદા ખચેર કરે હમારે કપડે ચોર માલભી લે ગયે !

૨-ચોર—ભાઈ હમ સળકે સળ બેશક જન્મતમે દાખેલ હો ગયે,
 શીર ગુરજી હમકો ક્યું કર નઝર આવે, વોહ તો દરીઆકે કી-
 નારે ખડે હોગે, હમ કંલા ચૈર વો કંલા !

મીસરા.

ચે નીરખત ખાકરા બા આલમે પાક.

૩-ચોર—અયે અહમક તુ સચ્ચા ઉલ્લુ થા, મગર દુમમે કસર હો
 ગઇ, મારે સરદીકે મંચે કાંપ રહા હું, તુ જન્મતમે સચ્ચેર કરતા
 હયે ? વોહ ગુરજી નહી શયેતાનજી ચે, માલતો ખચ્ચેર મગર
 કપડેબી ન છોડા, નંગે કર દીયા ચલો સચ્ચેર જન્મતકી છોડો,
 ઉસ મકાર મુઝીકો તલાશ કરક અપને કપડે તો લે લો, શીર
 માલકા બદલા લેના ચાહીચે.

(સળચોર કાંપતે કાંપતે જાના તલાશે ગુરજીમે.)

બાબ પહેલા—પરદા દસવાં.

જંગલ.

(આના માહેતાબાં ચૈર માહરકુ લેકે હબશી વફાદારકા)

મુસ્દદસ.

હબશી—અયે બચ્ચો તુમકો કહેતાહું ઇસદમ પોકારકે,
 લડકે હો બાદશાહે ઝવીલ ઇકતેદારકે;
 બેગમકે હુકમસે તુમેહ દોનોકુ મારકે,
 સરકુ ઝમીપે રખખુગા તનસે ઉતારકે;
 બેગમકુ જાકે ખુન તુમારા દીખાજીગા,
 ખુકે એવઝમે લાલ મંચે ઇન્આમ પાજીગા.

જીલા--કલ્યાન--લાવની.

માહુરૂં) હવસકો હમને જાના હયે યુરાઈકા ખઝાના હયે-તબ
ઝાર) હમારી મઝોત આઘ હયે, તુ કયું દેરી લગાઘ હયે,-દ.
માહુતાબાં

માહુતાબાં--પહેલે મુજકુ મારકે શીર લે લાઘકી જાન,
છત્ના ખુદાકે વાસ્તે કર હબશી અહેસાન;
યે મેરા છોટા ભાઈ હયે તુ કયું દેરી લગાઘ હયે-હમારી.

(હબશી તલવાર હાતસે ફેંકકે ગાના)

હબશી--કત્લ નહી તુમકો યહાં કરંગા મંયે ઝીન્દાર,
તુમ હો દોનો બે ખતા ચલાઝી ગર તલવાર;
સરાપા બેવશાઘ હયે, તુ કયું દેરી લગાઘ હયે-હમારી.

માહુતાબાં--સહેતે સહેતે રન્ગે ગમ તુકડે હવા હયે જીગર,
જીનેસે બેઝાર હું મરના હયે અહુતર;
દમે મુશકીલ કુશાઘ હયે તુ કયું દેરી લગાઘ હયે-હમારી

માહુરૂં--માદર અપની મર ગઘ દુસરી માં ખુખાર,
હમ પર કરતી હયે સીતમ હુકમસે ઉરકે માર;
લબોંપર જાન આઈ હયે તુ કયું દેરી લગાઘ હયે-હમારી.

હબશી--તોબાહ તોબાહ મુજસે અબ હોગા નહી યે કામ,
તુમ હો સાહેબઝાદે પેરે મંઝે હું તુમારા ગુલામ;
બહોત ઈસ્મે યુરાઈ હયે, તુ કયું દેરી લગાઈ હયે-હમારી.

માહુતાબાં--ઉઠા લે યે તલવાર તુ રહેમ ન કર જલ્લાહ,
ક્યેદે મુસીબતસે હમે જલદી કર આઝાદ;
લે મંઝેને સર ઝુકાઘ હયે, તુ કયું દેરી લગાઈ હયે--હમારી

હુબ્બશી—જાઓ ખુદાકે વાસ્તે તુમ દોનો ચેક બાર,
ખુન બતાને કે લીએ હરન કહંગા શીકાર;
ચેહી દીલમે સમાઇ હયે, તુ ક્યું દેરી લગાઈ હયે—હમારી

માહરૂ—દેગા જઝા તુજકે ખુદા ચંકી ઝરીરે ઝાર,
સાત લીએ હમ શીરકો જતા હું લાચાર;
બની દુસ્મન ખુદાઇ હયે, તુ ક્યું દેરી લગાઇ હયે—હમારી

(જાના હબ્બશીકા, બાદ પાની તલબ કરના માહેતાબાં
જાના માહરૂ તલાશે આબમે.)

શેઅર.

માહેતાબાં—પીઆસી હું બાઈજાનું મુજોદ પાની પીલાઇએ,
જંગલમે હોગા જાકે શીતાબી લે આઇએ;

માહરૂ—ગલરાઓ મત ખુદારા અયે હમશીર જતા હું,
પાની અબી લે આકે મંએ તુમકો પીલાતા હું.

(જાના પાનીકી તલાશમે માહરૂ, આના ચેક અમીરકા
માહેતાબાંપર આશક હો કહેના.)

મુસ્દદસ.

અમીર—અયે નાઝની તુ કબોન હયે ઇસજા ક્યું આઇ હયે,
કુરબાન તેરે હુસ્નપે સારી ખુદાઇ હયે,
તન્હા ચહાંપે બેહી ક્યા દીલમે સમાઇ હયે;
અહવાલ ક્યું પરેશાં તુ અપના બનાઇ હયે;
પુર તુર દશત પરતવે રખસાર કર ઝીયા,
અયે ગુલ યે તુને સહારાકો ગુલઝાર કર દીયા;

મુસ્દદસ.

માહેતાબ્યાં--અયે ભાઇ ક્યા કહું મંએ ફલકકી સતાઇ હું,
હમરાહ અપને ભાઇકે સહરામે આઇ હું;
ઇસ વાસ્તે મંએ હાલે પરેશાં બનાઇ હું.
તીફલીસે ખુન પીકે જીગર અપના ખાઇ હું;
ભાઇ ગયા હયે પાની લે આને કે વાસ્તે.
અબતક ન આયા પાની પીલાને કે વાસ્તે.

શીઅર.

અમીર--પાની કે વાસ્તે ન હો ઇસ તરહ બદ હવાસ,
લે તુજકો મંએ પીલાતા હું પાની હયે મેરે પાસ.
(પાનીમે દાર બેહોશી મીલાકે પીલાના, માહેતાબ્યાં બેહોશ
હોના, અમીર કે હુકમસે ખીદમતગાર ઉઠા લે બના)

-

બાબ પહેલા—પરદા આગીઆરવાં.

જંગલ.

(માહર રાહ ભુલકે ભટકના, જુદાઇએ હમશીરમે ગાના.)

ગઝલ--મુજસા કોઈ જહાંમે ખીમારે ગમ ન હોગા--તર્જ.

માહર--જીસ રાહસે મંએ આયા વોહ રાસ્તા કીદર હયે;
હમ શીરકી ખુદાયા મુજકો નહી ખબર હયે-જીસ.
હમશીરસે જુદા હો ફરીયાદ કર રહા હું;
અયે આહો નાલા તુમમે કુચબી નહી અસર હયે-જીસ.

મંએ યહાં ભટક રહ્યા હું બહેના વંદા ખુદાયા;
 બસ અયેસી ઝીંદગીસે મર જના ખુબતર હયે-જસ.
 ફરીયાદ હયે ખુદાસે હરદમ ઝરીફ મેરી;
 બેશક વહી સુનેગા બેકસકા દાદ ગર હયે-જસ.
 (આના ચન્દ સીપાહોંકા પકડના માહરકો.)

જુલા—બરવા—લાવની.

કાલી ઘટા કોયલ બન છાપ—તર્જ.

સખસીપાહી—ચલ સાત હમારે મુસાફર ઇસ શહેરમે શૂકે ખુદાકર;
 માહુર—ક્યું પકડે મુજકો આકર કંદા લે જાતે હો જફા ફર,
 સખ—હયે બાત અકલસે બાહેર ક્યું ગભરાતે હો દીલાવર;

જુલ.

સુનો રસ્મ યહાંકી ઝીશાં, મરજાવે હમારા સુલતાં,
 ને આવે મુસાફર ઉસ આં;
 હમ ઉસ્કો બના બાદશાહ તખ્તપર બીઠા રહેં સખ હાઝર—ચલ.
 (લે જના માહરકો સીપાહોંકા.)

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

મકાને ગુરજ.

(ગુરજકી ઐરત બયેઠે રહેના આના ગુરજકા માલ

ચોરોંકા લીએ હુવે)

મઝલ—મકે સંજ્જદા નશી ક્યેસ હુવા મેરે બાદ—તર્જ.

ગુરુ—સીવાયે મફકે અછા જહાંમે કાર નહી;
 દગા ફરેખકે માનીન્દ રોઝગાર નહી—સીવાયે.
 મંએ ભુક્ષ મરતાથા લોગોંસે નેકીયાં કરકે;
 દગાસે વોહ મીલી નયામત કે કુચ્ચ શુમાર નહી—સીવાયે.
 ફરેખ દેકે મંએ ચોરોંકા માલ લે આયા;
 પર ઉન્કે ખચ્ચાફસે દીલકો મેરે કરાર નહી—સીવાયે.
 તલાશમે મેરે વોહ ચારો ચોર હયે અયે ઝરીફ;
 વોહ ભોલે ભોલે હયે મેરેસે હુશીઆર નહી—સીવાયે.
 (ઔરત માલ દેખકે ખુશ હોના છતનેમે દરવાઝેપર ચોર
 આકે આવાઝ દેના)

ઝપ્પાની.

ચોર—ગુરુ ગુરુ હોત !

ગુરુ—હાયે હાયે અબ ક્યા તદખીર કહું ! વહી ચોર હયે મુજેહ
 છતા ન છોડેજે, અબ કોઈ ફરેખે તાઝા કરના ચાહીએ નહીતો
 મુફતમે માલ જયેગા. ખ્યાઝમે જન લેગે, અયે ખીખી સુન વહી
 ચોર આયે હયે મંએ અંદર ખોલાતા હું, બાદ તુજસે કહુંગા, કે
 મેરે દોસ્ત આયે હયે જદદ પુરી કચુરી તૈયાર કર, તુ કહેના
 અબ મેરેસે ન હોગા મેરે સરમે દદ હોતા હયે, મંએ સમજ-
 ળિંગા તુ ખફા હોના મંએ ઇંસ લાહીસે તુજેહ માફંગા, તુ ફરે-
 ખસે મર જના, બાદ મંએ યેહી લાહી કે દુસરે તરફસે માફંગા
 તુ ઉઠકે બયેડના ઔર કહેના પકાતી હું પકાતી હું, શીર મંએ
 સમજ લુંગા.

ચોર—ગુરુ ગુરુ જરા દરવાઝા ખોલો, હમ તુમારે દરશનકો
 આયે હયે.

(ગુરૂ દરવાજા ખોલકે કહેના)

ગુરૂ—આઓ બચ્ચો બચેઠો બચેઠો.

૧-ચોર—બચેઠો બચેઠો પીછે, પહેલે અપના માલ ચોર લીધાસ કંઠા હયે લાઓ, ખુબ હમકો પાક કીયે.

ગુરૂ—હાં હાં બચ્ચો ન ગભરાઓ, ન ગભરાઓ, ચેહ તુમારા માલ કપડે મૌનુદ હયે, મંએ ક્યા કરંગા લે જાઓ, મગર થો-ડાસા ભોજન કરકે જાઓ (ચોરતકુ) ચરી ઓ સુનતી હયે? ચે મેરે દોસ્ત જાની આયે હંયે, જલદ ઈન્કે વાસ્તે પુરી તૈયાર કર?

ચોરત—અબ તુમ પકાઓ મંએ ન પકાજીંગી?

ગુરૂ—નાહક ક્યું તકરાર કરતી હયે, જલદ પકા?

ચોરત—મંએ ન પકાજીંગી, ન પકાજીંગી, તુમ આહેસો કરો?

ગુરૂ—તુ ન પકાએંગી, ન પકાએંગી, તો ચે લે (મારના લાડીસે ચોરતકુ, ચોરતકા મરજના ચોરોંકા ગભરાના.)

ગુરૂ—અયે મુરદાર બસ ચેહી તેરી સઝા હયે?

૧-ચોર—ગુરૂ તુમકો ક્યા હો ગયા જો અપની ચોરતકુ માર દાલા, સીપાહીકો ખબર હોગી, હમ સખ ગીરફતાર હોગે, ચે ક્યા ગઝબ કીયા!

ગુરૂ—અયે બચ્ચો ક્યું ગભરાતે હો મંએ અબી ઝીન્દા કરતા હું દેખો તો (લાડીકો બતાકે કહેના) અયે બચ્ચો પહેલે મંએ ઇસ તરફસે મારાયા તો ચે મર ગઇ અબ ઈસ તરફસે મારતા હું દેખો ઉઠ બચેઠોગી. (લાડી તીન બાર ઉસ્કા અતરાફ શીરાકે મારના ચોરત ઝીન્દા હોકે કહેના.)

ચોરત—પકાતી હું પકાતી હું ન મારો ન મારો.

ગુરુજી—હું અળ સીધી હુધ, બચ્ચો દેખો ચૌરત મુહજોરકી
ગેહી સજા હયે.

(ચોર આપસમે મુદ્દતગુ કરના.)

૧-ચોર—ભાઈ યે લાઠી લાખોં રૂપાએકી હંયે, કોઈ તદખીરસે
લેના ચાહીએ !

૨-ચોર—સુતો ભાઈ અપના માલ ચૌર લીખાસ ગુરુજીસે ન
માંગો, વોહ લાઠી કીસી ન કીસી ફરેબસે લેના.

૧-ચોર—ગુરુજી હમારીબી ચૌરતેં બહોત મુહજોર હમકો બોત
સતાતી હંયે, અગર યે કરામત ભરી લાઠી ઈનાયત કરો તો તુ-
મારા બડા અહેસાન હોગા, ઉસ્કે એવઝમે હમ યે માલો અ-
સ્થાબ આપકો બખ્શ દે તે હંયે,

ગુરુજી—અયે બચ્ચો ક્યા તુમ મુજેહ દીવાના સમજે હો, જો યે
કરામતકી લાઠી માંગતે હો, યે તુમારા માલો અસ્થાબ હાઝર
હયે લો ચૌર ચલે જાઓ ?

૧-ચોર—ગુરુજી હમ તુમારે બચ્ચેં હંયે, ખયેર ચાર દીનકે વાસ્તે
હમકો દો, તો હમ અપની અપની ચૌરતોંકુ સીધી બનાકે વા-
પસ લા દેતે હંયે જબતક હમારા માલો અસ્થાબ તુમારે પાસ
રહેને દો.

ગુરુજી—ખયેર બાબા લે જાઓ, મગર બહોત સંભાલો, અયેસા
ન હોકે કોઈ ચુરા લે જાયે, શીર અયેસી લાઠી કરામતકી બનાને
કયે બરસ ચાહીએ લો શીર જલ્દ લા દો ?

(લાઠી લે જાના ચોરોંકા.)

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

(આના ચોરોંકા લાઠી તકસીમ કરના આપસમે)

૧-ચોર—ભાઈ પહેલે મંઝે લે જતા હું મેરી ઔરત બડી
નાફરમાન મુહઝોર હયે, ઉસ્કો સીધી કરકે તુમકું દુંગા,
ક્યા ઉમદા લાઠી કરામતવાલી મીલી હયે, અછા મંઝે
જતા હું તુમ સખ કલ મુજસે મીલના. (જના ચોરોંકા)

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

મકાન.

(માહેતાબાં હોશમે આ ગભરાકે ગાના)

ઝીંઝોટી.

ફના જેહાં ફના, મકી મકાં ફના—તર્જ.

માહેતાબાં—યે ક્યા હયે માજરા હયેરતમે હું ખુદા,
જંગલમે કોન આ લાયા મુજેહ ઉહા;
મંઝે આઈ હું કંહા યે કીસ્કા હયે મકાં,
કંહા પેરા લાઇખાં ઉસ્કા નહીં નશાં—યે ક્યા.
યે ખવાબ યા ખીયાલ મંઝે દેખતી હું હાલ,
સર પરસે ઝુલ જલાલ મેરે બલાકુ તાલ;
મીસ્લે ઝરીઝેઝાર હું મંઝે જીગર ફેગાર,
અસ્મતકા મેરે બાર તુજપર હયે કીરદીગાર—યે ક્યા.
(આના અમીરકા બંધાન કરના ઈશક અપના)

મુસ્દદસ.

અમીર—યે ઘર મેરાથા લેકીન આજસે અયે જન તેરા હયે,
 યે બન્દાબી તો હરદમ તાબઅે ફરમાન તેરા હયે;
 યે દીલ તેરા હયે મંઅે તેરા હું સબ સામાન તેરા હયે,
 યે સબ ક્યા શઅે હયે મેરા દીન ઔર ઈમાન તેરા હયે;
 મસીહાયે ઝમા તુ હયે તો મંઅે બીમાર તેરા હું,
 ગુલે ખુબી જો તુ હયે અંદલીબે ઝાર તેરા હું;
 માહુતાબાં—ન મંઅે ગુલ હું ન તુ ખુલખુલ ન મંઅે ઈસી ન તુ બીમાર,
 તવંગર તુ હયે ઐર મુફલીસ હું મંઅે મજબુર તુ મુખ્તાર;
 મંઅે હું દુખ્તર તુ મારી તુમ હો મેરે બાપ ખુઝરગવાર,
 ખુદાકે વાસ્તે બેબાં ન કરના મુજસે કુચ તકરાર,
 જુદા જુસ વખત મુજસે આહ મેરા હો ગયા ભાઈ,
 રહી અફસોસ ઝીન્દા મઅોત ક્યું લેને નહી આઈ ?

અમીર—કહેને કેા માન છોડદે તકરાર જાને મન,
 કરતી હયે મુજસે કીસ લીયે ઇન્કાર જાને મન;
 મુજસા જવાન તેરા હુવા યાર જાને મન,
 આકે ગલે લીપટજા તુ ચેક આર જાને મન;
 દે બોસે મુજકુ શઅોકસે ઈરમે લલાઇ હયે,
 વરના સમજલે આજ તેરી મઅોત આઇ હયે.

(લીપટને જાના અમીરકા ઇન્કાર કરના માહુતાબાં)

માહુતાબાં—ચલ રૂબરૂસે દુર હો મુરદાર અયે પલીદ,
 દુખ્તરકા અપની જાકે તુ હો યાર અયે પલીદ;
 દીમલાતા ટ્યું હયે ખીચેકે તલવાર અયે પલીદ,
 ડરતી નહી હું મરનેસે ઝીન્દાર અયે પલીદ;

મરના કપ્પલ હયે ન કરંગી મંએ કામ બદ,
 નેકોંકા ઝીન્દગીમે નહી હોતા નામ બદ.
 (તલવારસે મારને જના અમીરકા, શૌર કરના માહે-
 તાબાંકા, આના કુટનીકા.)

શેઅર.

કુટની—કીસ વાસ્તે હો મારતે લૌડીંકો અયે હુઝુર,
 શાયદ કે કોઈ ઇસ્સે હુવા હયે બડા કુસુર;
 (અલગ હોકે કહેના.)

મુસ્ દસ.

કુટની—હુસ્નો ખુશીમે તો યે રખી નહી અપની મીસાલ,
 ચહેરા હયે ખુરશીદસા ઔર દોનો અબર હયે હીલાલ;
 બેચતા હયે તો ઇસે લે લુંગી મંએ કુચ દેકે માલ,
 યે કમાકે થોડે દીનમે મુજકો કર દેગી નેહાલ;
 મંએ તો હું દલાલ કુટની હયે યે મેરા રોઝગાર,
 યે અમીરોંકી પસંદ આયેગી બેશક ગુલોઝાર.
 (રબર આકે કહેના.)

અબીયાત.

કુટની—સુનો સાહેબ ઇસ વખત હયે યે સલાહ,
 યે લૌડી નહી માનતી હો કહા;
 અગર બેચના ઇસ્કો દરકાર હયે.
 તો યે બન્દી લેનેકો તૈયાર હયે;
 કહો ઇસ્કો લેકે દીયા કીતના ઝર,
 મંએ ઉતનાહી દેતી હું લો નામવર;

શેઅર.

અમીર—જો લેતી હયે ઇસ્કુ તો અયે પીરઝાલ,
 રૂપેએ અબી પાંચસો દે નીકાલ
 (કુટની રૂપેએ દેકે લે જના માહેતાયાંકુ.)

બાબુ હુસરા—પરદા ચૈથા

મકાન.

(પહેલા ચોર હાતમે લાઠી લીયે હુવે આના, અપની ચોરત
 ચંબેલીકુ ઘરમે ન દેખ ખદા હો કહેના.)

ઝબાની.

ચોર—દેખો યારો ઘરકા દર ખુલા હુવા હયે, ચંબેલી કંઠી પડોશમે
 જા બયેહી હોગી, ચે આદત ઇસ્કી બદ હયે, અબ માર મારકે
 છોડાના ચાલીએ, કયું કે ઇસ લાઠીકી કરામત આઝમાના ચા-
 હીએ, અયે ચંબેલી ! ઓ ચંબેલી ! ઓ ચંબેલી ! કીઘર કદા !
 જવાબબી નહીં દેતી !

ચંબેલી—અહ ક્યા હુવા પડોશમે બયેહી હું, કયું પુકાર પુકારકે જાન
 દેતે હો ! આતી હું !

ચોર—સુને સાહેબો ક્યા જવાબ મીલા, અરી શયેતાનકી ખાલા
 ખુદા કરે મુંહ તેરા કાલા ! જલ્દ આ ?

ચંબેલી—ક્યા કહેના હયે કહો મુવે ચે આઘ ચે આઘ !

ચોર—તુ કંઠા ગઈયી મંએ ભુકા પીઆસા ઘરમે આયા, અયે ના
 ફરમાન લે, પડોશમે બયેહનેકા મઝાહ ચકાતા હું ? (લાઠીસે મા-
 રના ચોરતકા મરજના.)

ચોર—હાં મુજેહ જાગ્ય દેતી હયે? લે ઉરકી સઝા પાછ, વાહવાહ ક્યા કરામત ભરી લાડી હયે, કે દો તીનહી મારમે ગઘ, અસ અખ બલદ ઝીન્દા કરના ચાહીએ, નહીં ઘર મેરા બરબાદ હો જાયેગા, ઇસ તરફસે મારાયા તો મરગઘ, અખ ઇસ તરફસે માશં તો ઝીન્દા હોગી. (લાડીકો તીન બાર શીરાકે આહીસ્તાસે માર કહેના) ચલ ઇસ લાડીકી કરામતસે જીતી હો જા, અરે! ઉઠતી નહીં! ક્યા હો ગયા! સચ્ચી તો નહીં મરગઘ! (લાડી શીરાકે કહેના) મંએ ભુલા ઇસ તરફસે મારના થા, (લાડી શીરાકે મારના ચંબેલીકા ન ઉઠના) અરે ઔરત મેરી કયું નહીં ઉઠતી! શાયેદ મેરી ભુલ હયે, ઇધરસે મારા યા ઉધરસે બહેતર હયે કે દોનો તરફસે મારતા હું. (દોનો તરફસે મારના ઔરતકા ન ઉઠના રોતા હુવા કહેના) હાયે હાયે ગુરજી તેરા ખાના ખરાખ હો. તેરી લાડીકો આગ લગે મેરી ચંબેલી મરગઘ, મેરા તો ઘર બરબાદ હો ગયા મગર તીન દોસ્તદાર હયે ઉરકી બી ઔરતકું મરવા દાલું તો વોહ બી મેરે બરાબર આપુકે લાઇ દુરવીશ હો જાયે.

બાબ દુસરા—પરદા ખાંચવા.

રાસ્તા.

(આના તીન ચોરોંકા આપસમે ગુફતયુ કરના.)

ઝખાની.

૨-ચોર—દેખો યારો વો જો કરામતકી લાડી લે ગયા, અમી તક નહીં લાયા, ખુદા જાને હમકો દેતા હયે યા નહીં!

૩-ચોર—ખીરાદર સય દુયે ઉરકા ક્યા લશેસા, મગર ઇન્કાર કર
ગયા હમ ક્યા કરેગે ?

૪-ચોર—ભાઇ યહાં ખડે ક્યા તદખીર કરતે હો ! ચલો સખ ઉરકે
ધરપર જાયે લાહી લે આંચે ?

(આના પહેલા ચોરકા)

૧-ચોર—અરસલામો અલેક.

સખ—યો અલેકસસલામ,

૧-ચોર—વાહ વાહ ભાઇ ક્યા ઉમદા લાહી હાત લગી ક્યા ક્યા ક-
રામત બયાન કરું, મેરી ઔરત અચેસી સીધી હો ગઈ તા બક્યા-
મત અબ મુજસે તેડી ન હોગી, લો ભાઇ અબી તુમ લે જાઓ
કલ તુમ, પરસુ તુમ.

(દુસરા ચોર લાહી લેના, પહેલા અલગ હોકે કહેના)

૧-ચોર—ઇસ્કા ઔરત કી મઝોત આઈ દુગે દેખો અબી શોર પુ-
કાર કરતા આયેગા, જબ મેરી ચંબેલી મરગઈ, મંઝે અકેલા
હો ગયા, યે અપની ઔરતોંસે મઝાર કરે ! એ ક્યા ખાત લયે !
સખ બરાબર હોના ચાહીએ !

(જના ચોરોંકા)

—
ખાખ દુસરા—પરદા છૂંકા.

મકાન.

(દુસરા ચોરકા આના લાહી લીએ હુવે)

૨-ચોર—અરી ગેંદા ખાના પકાઈ યા નહી ?

ગેંદા—મુવે કુચ લા દીયાયા? ક્યા પકાઉં? (ઐારતકા જુતે મારના)

૨-ચોર—હાં હાં દેખ તુ હમેશાં મુજેહ જુતીયાં મારતી હયે, સો સુનારકી એક લુહારકી, યે લે! (દો ત્રીન લાકીયાં મારના ગેંદા મરજના) ક્યું યે બદ ઝાત યે દેખી મરદોકાં હાત અપની કી-યેકી સઝા પાછ, અયેહી ખીઠાછ જનન ગુમાછ, ઐારતસો ઐારત, મર્દસો મર્દ, અબ ધરકો જીતી કરના, ખુદા જનને દેર હોગીતો મર ન જાવે! (લાહીકો શીરાકે કહેના) ચરે ઉઠ ક્યા હુવા, જલદી ઉઠ, યે ક્યું નહી ઉઠતી! મંએ ભુલા તો નહી! ઉધરસે મારાયા તો મરગઈ, અબ ધધરસે મારા ઉઠતી ક્યું નહી! ક્યા મંએ ભુલાતો નહી, ધધરસે મારના યા!

(લાહી શીરાકે મારના, આખેર મુઠદા સમજકે રોના)
હાયે હાયે! મેરા ઘર ઉજડા! ગુરજકા ક્યા ખીગડા! માલુમ હોતા હયે કે મેરે દોરત કી ઐારતભી મરગઈ, ઉરને મુજેહ અ-બરદાર ન કીયાં, મંએગી ખામુશ હો જાઉં તાકે ઉન દોનોકે ઐારતે જીન્દા હંયે વોહભી મરજાવેં હમ ચારેં બરાબર હો જાંયે શીર ગુરજકી જન લેના ચાહીએ. (જના ચોરકા)

આબ દુસરા—પરદા સાતવાં

રાસ્તા.

(આના ત્રીન ચોરોંકા કહેના એક દુસરેસે)

૧-ચોર—અયે ચારો અપના ભાછ ન આયા, ઐાર કરામતકી લા-હીભી ન લાયા! (આના દુસરા ચોરકા)

- ૨-ચોર—ખીરાદરો યે બન્દા હાજર હુવા, સુનો ભાઇ ઇસ લાડીડી
ખુબી કયા બયાન કરું મેરી ઐરત અગેસી સુધર ગઇ કે
ક્યામત તક ન ખીગરેગી ('પહેલા અલગ હોકે કહેના)
૧-ચોર—અબી છતી હોતો ખીગડતી, વોહતોઝહાનમ રસીદ હુવી.
(લાડી લેખના તીસરા ચોર, જના સખકા)

બાબ દુસરા—પરદા આડવાં

કુટનીકા ધર.

(મુજરમે બયેડના માહેતાયાં, આના માહેમુનીર વઝીરઝાદા
ઐર ચન્દ આદમીકા.)

ભયેરવી—ગજલ.

દીખલાયે દાગે દીક્ષને ગુલીસ્તાં નયે નયે—તજ

માહેતાયાં—ખુદાકે વાસ્તે અયે લોગો નેક કામ કરો;
બદીસે દુર હો દુનીઆમે નેક નામ કરો—ખુદાકે.
હલાલ ઝહેરસા હયે ઐર હરામ મીઠા હયે;
મઝાહ હયે ઝહેરમે ભુલેસે મત હરામ કરો—ખુદાકે.
ઝનાકા હથમે અહવાલ પુછેગા જો ખુદા;
વોહ મુદનહીહયે કેજસમુહસેતુમઠલામકરો—ખુદાકે.
મકામે કુટની કે આયે નમાઝ પડનેકો;
દુગાના મસ્જીદે જમ્યામે જ તમામ કરો—ખુદાકે.
ન ભુલો હકકો ઝરીશ હરામ કારીમે;
દરદે પાકકો વીરેં ઝ્યાં મુદામ કરો—ખુદાકે.
(હયેરાન હોકે ઉઠ જના સખકા કહેના માહેમુનીરકા.)

અખીયાત.

માહેમુનીર—કોઈ પારસા હયે યે ફરખન નહી;
 નસીહત યે ક્યેસી સુનાઇ હમી;
 અલી કરતા હું ઇસ્કા મંઝે ઈન્તેહાં;
 યે હયે કઝોન આઇ કંહાસે યહાં.

જલા—ઝીંઝોટી.

જયા તુજપે વારા મંઝેને જયા તુજપે વારા—તર્જ.

માહેમુનીર—મરતા હું અયે જાની તુજપર, મરતા હું અયે જાની;
 મેરે યુસુફસાની તુજપર, મરતા હું અયે જાની—
 તેગે ઈસ્કસે તેરે કાતીલ ખીસ્મીલ સા મંઝે તડપતા હું;
 હોકે મંઝે કુરખાની તુજપર મરતા હું અયે જાની—
 ઝરીફ ઇસ્કા વરલ ન હોગા જસે યુઝર જાઈગા મંઝે;
 અયે રઝે નુરાની તુજપર મરતા હું અયે જાની—

ઝીંઝોટી—ફુમરી.

પરદેસન જુગની લે ગઈ—તર્જ.

માહેતાખાં—સુનો સાહેબ આત હમારી તુમ ચાહો ન મેરી ખ્વારી;
 મંઝે બદીલ હું લૌંડી તુમારીજ-કુરખાન હયે તુમપર જાન.
 મંઝેબી તુમપર મરતી હું ખાલેકસે મગર દરતી હું;
 નહી હરામ મંઝે કરતી હું જ-સુનો સાહેબ આત હમારી;
 તુમ ચાહો ન મેરી ખ્વારી, મંઝે બદીલ હું લૌંડી તુમારીજ;
 કુરખાન હયે તુમ પર જાન.
 તુમ કરો મુજસે શાદી હો ગમકી મેરે બરખાદી;

કુટનીસે મીલે આઝદીજી—સુનો સાહેબ જાત હમારી;
તુમ આહો ન મેરી ખ્વારી, મંઝે બદીલ હું લૌંડી તુમારીજી;
કુરખાન હયે તુમ પર જન.

દોઝખમે ન મુજકુ દાલો કીમત મેરી દે દાલો;
કુટનીકે ઘરસે નીકાલોજી—સુનો સાહેબ જાત હમારી;
તુમ આહો ન મેરી ખ્વારી, મંઝે બદીલ હું લૌંડી તુમારીજી;
કુરખાન હયે તુમ પર જન.

(આના કુટનીકા માહેમુનીર કહેના કુટનીસે.)

મુસ્દદસ.

માહેમુનીર—અયે મામા ઇસ પરીકા મંઝે દીવાના બન ગયા,
યે શમ્મ્યા બન ગઇ હયે મંઝે પરવાના બન ગયા;
પરતેસે ઇરકે ઘર યે પરીખાના બન ગયા,
યે સાકી બન ગઇ હયે મંઝે પયેમાના બન ગયા;
કીમત મંઝે તુજકો દેકે ઈસે ઘર લે જનકિંગા,
કરખીસે શાદી કરકે મંઝે બીબી બનાકિંગા.

શેઅર.

કુટની—રાઝી હું મંઝે શીતાબીસે લે જઇઝે હુઝુર,
કીમતકે લેને ઘરપે મંઝે કલ આકિંગી ઝરર.
(માહેમુનીર માહેતાબાંકુ લે જના)

બાબ દુસરા—પરદો નબાં.

રાસ્તા.

(આના ત્રીન ચોરોંકા આપસમે બાતે કરના)

ઝખાની.

૧-ચોર—અયે યારો અભીતક વો કરામતકી લાડી નહી લાયા,
ખુદા ખયેર કરે! (આના ચોથે ચોરકા રોતે રોતે, ઉસે દેખકે
સળ રોના)

મીસરા.

૧-ચોર—અયે ભાઇ મેરી ખીખી અંખેલીલી મર ગઈ,
૨-ચોર—હયે હયે અયે યારો જોંદાબી મેરી ગુઝર ગઈ,
૩-ચોર—દુનીઆસે હાયે મેરીલી સૌસન સફર ગઈ,
૪-ચોર—મેરી ગુલાબ ધર મેરા વીરાના કર ગઈ,
૫-ચોર—ભાઇ અઝા હુવા હમ ચારોં યરાયર હો ગયેં, ઘોલીકે
કુતે ધરકે ન ઘાટકે, મગર વો ગુરુજને માલકા માલ લીયા, ચૌર
આરતોંકુ હમારી માર ડાલા, અળ અલો ઇસ્કો જીતા ન છોડના.

(જના સખકા)

બાબ દુસરા—પરદો દસવાં.

મહેલ.

(માહેમુનીર માહેતાયાં બાહમ દીખાઇ દેના)

કહ્યાન—ગજલ.

જકે શુલઝારને સૈયાદ શીરાયા ઉલટા—તર્જ.

માહેમુનીર—ક્યા તેરા દુર! ખુદાદ હયે અક્ષાહ અક્ષાહ;
સદક એ તુજ પરસે પરીઝાદ હયે અક્ષાહ અક્ષાહ—ક્યા.

રૂખ હયે ગુણ ગુન્ના દહન નરગીસે શહેલા આંખે;
કદ તેરા ગઝરતે શમ્શાદ હયે અલાહ અલાહ—ક્યા.
તુ હયે લયેલા તો તેરા આશકે શયેદા મજનું;
શીરી બન્દા તેરા ફરહાદ હયે અલાહ અલાહ—ક્યા.
બાગમે દેખકે યે ઝુલ્ફે પરશાંકે ઝરીકું;
બુલબુલે દીલ કહા સૈયાદ હયે અલાહ અલાહ—ક્યા.

(આના માહેમુનીરકા બાપ ખદા હોના માહેમુનીરપર.)

રૂબાર્દ.

વઝીર—અયે કમીના યે ક્યા કીયા તુ કામ,
બાપદાદાકો કયું કીયા બદનામ;
બેસવાસે કીયા હયે તુ શાદી,
હાકે અશરાફ કયું બના હયે ગુલામ.

શીઅર.

માહેમુનીર—પદર યે માલકો દેતે હો બેસવાસે મીસાલ,
નેહાં યે અબ્દકે પરદેમે હો ગયાથા હીલાલ.

વઝીર—બેસ્વાકો લાકે ધરમે લેતા હયે ઈઝઝત મેરી,
રૂબરૂસે દુર હો દીખલા ન અબ સુરત તેરી;

માહેમુનીર—બેસ્વાકો સાત લેકે ખયેર અબ જાગિગા મંએ,
અયે પદર લો બંદગી ધરકો ન શીરઆગિગા મંએ.

(બના માહેમુનીર માહેતાબાંકુ લેકે.)

બાબ દુસરા—પરદા અગીઆરવાં.

મકાન.

(આના ચોરોંકા તદખીર કરના ગુરુકુ બાંદકે લે જાનેકી)

ઝખાની.

૧-ચોર-અયે યારો મે વખતે શય હયે ગુરુકુ ઘરમે બે ખખર સોતા હયે, ઇરકો ખીજોને સમેત ઉઠા જંગલમે લે જાના, ચેહી કરામ-તકી લાકીસે મારતે મારતે મારહી ડાલના, ચલો અય દેર કરના ખુશ નહી ?

(ચોર ગુરુકુએ ચાર પાઈ સમેત રસીસે બાંદ ઉઠાકે લે જાના.)

બાબ દુસરા—પરદા બારવાં.

મકાન.

(આના માહેમુનીર ચોર માહેતાબાંકા ગાના માહેતાબાંકા)

પરજ કાલીંગડા-કુમરી.

આધ હું સભામે છાંડકે ઘર—તર્જ

માહેતાબાં—ક્યા કામ મે સાહેબ તુમને કીયા;

મેરે લીયે ક્યું ઘર છોડ દીયા—ક્યા.

મુજસી હઝારોં તુમકો મીલેગે;

ક્યું લાક્ષીદસે હુવે હો જુદા—ક્યા.

પાસ રહો માયાપકે જાકર;

નીકાલ દો મુજેહ બહેરે ખુદા—ક્યા.

ઝરીફ હયે અલ્લાહ નીગાહબાં;
બટકુંગી સહરા સહરા—આ.

કાફી—હોરી.

નઝર બદ જો મેરેપે તેરી રહેગી—તર્જ.

માહેમુનીર—યે ક્યા કહેતી હો અયે પીઆરી અંબાસે;
જીગર તુકડે હોતા હયે તેરે બંબાસે—અયે.
તુજે બેસ્વા કહતે હયે મેરે વાલેદ;
વોહ વાકફ નહી હયે તેરે ઇમ્તેહાસે—અયે.
કે વોહ પારસા હયે તુ અયે પાક દામન;
અંબા વસ્ફકો તેરી લાઝી કંહાસે—અયે.
ખુદાકે લીયે હો ન ર-જીદા ખાતેર;
ઝરીફ આસા કુરઆન હું તુજપે જાંસે—અયે.
(કાસીદકા આના નામા દેના શાહે યમનકા માહેમુનીરકા પડના.)

નામા.

માહેમુનીર—અયે સઝાવારે રતબએ વીઝારત, વો ખઝેર ખવાહે
રીયાસત, વઝીર બા તદબીર, રૈશન ઝમીર, બા તૌકીર, માહે-
મુનીર સલામત, અઝ જનીબે ખુરશીદે ફલકે અદાલત, વા હી-
લાસે ઐન્ને રીયાસત, બાજ ખવાહ બાદશાહે ઝમન, સુલતાને
યમન, પસ અઝ દોઆ વો તરક્કીએ અક્સો ઝુકાકે, માલુમ બાદ,
કે હમારે વીઝરને તેરા ઇમ્તેહાન લીયાથા, ઉસ વખ કાઈ જાએ
વીઝારત ખાલી નહી થી અબ યેક વઝીરકી જ ખાલી હયે ઈસ
ફરમાનકે દેખતેહી ફૈરન દાખેસે દરબારે શાહ હોકે અપની કુર-
સીએ વીઝારતખર, જલ્લા અફરૌઝ હોંકે સુખ રૂઝ હાસીલ કી-
જાએ, ફક્ત.

મુસ્દદસ.

માહેમુનીર—વાજીબ હયે બીબી મુજકુકે શુકરે ખુદા કરે,
 રઝઝાક હયે વોહ ક્યુ ન દીલો જાં શીદા કરે;
 દીલ ચાહતા હયે તુમકો ન ચેકદમ જુદા કરે,
 ફરમાને શાહસે હું મંઝે નાચાર ક્યા કરે;
 તુમ શૌકસે યહાં રહો બીબી મંઝે જતા હું,
 મંઝે અપને પાસ જલદીસે તુમકો બોલાતા હું.
 (જના માહેમુનીરકા.)

બાબ દુસરા—પરદા તેરવાં.

જંગલ.

(ચોર ગુરજીકો બાંદે હુવે લે આના, ચાર પાઈ જમીનપર
 રખકે કહેના,)

અખીયાત.

૧-ચોર—મંઝે તો બસ થક ગયા હું ભાઇ અબ,
 રખ્ખો જંગલમે ચાર પાઇ અબ;
 ચલો ઈસ જગેપર હયે ચેક તાલા,
 ખાકે રોટી વંદાસે આવે શીતાબ;
 ચે ગુરજીકો છોડો ઈસ જા પર,
 ચલો સખ આવે રોટીયાં ખાકર.

(જના ચોરોંકા હુશીઆર હોના ગુરજીકા, આપકો બંદા હુવા દેખ
 ગભરાના, દુરસે ચેક શખ્સકો આતે હુવે દેખકે કહેના.)

અપ્પાની.

ગુરુજી--મંએ શાદી નહી કરતા, મંએ શાદી નહી કરતા, તુમ આહેસો કરો, મંએ ગરીબ ગોસાંઘ બાદશાહકી બેટીસે ક્યા નીસ-
બત, મંએ શાદી ન કરંગા, ન કરંગા, ન કરંગા,

(મુસાફર નઝદીક આકે કહેના.)

મુસાફર--અબે તુ કઓન હયે ઝૈર ક્યું ચીક્ષાતા હયે? તુજેહ કી-
સને બાંદકે યહાં લાયા ?

ગુરુજી--અબે સાહેબ મંએ ક્યા કહું, યહાં ચાર સીપાહી મુજેહ
બાંદકે લે આયે હયે ઝૈર કહેતે હયે, કે ચલ હમારે બાદશાહકી
લડકીસે તેરી શાદી કરેગે, મંએ શાદી ન કરંગા મેરે ઘરમે ઝૈ-
રત બઝ્યે હયે, વો સીપાહી માનતેહી નહી મુજેહ બાંદકે લે
જતે હયે, મંએ ક્યા કરં લાચાર હું.

મુસાફર--ક્યા બેવકુફ હયે, બાદશાહકી બેટીસે શાદી હોતી હયે!
તુ નહી કબુલ કરતા તો હમકો કબુલ હયે! અછા સુન મંએ તુ-
જેહ ખોલ દેતા હું મગર તુ મુજેહ અચેસાહી બાંદકે ચક્ષે જા,
મંએ સમજ લઈગા.

ગુરુજી--હાં હાં સાહેબ તુમારે વાસ્તે બહોત બહેતર હયે, ક્યું કે
તુમ નઓ જવાન ઝૈર મુસલમાન, સાહેબે ધમાન હો, જલ્દ
મુજેહ ખોલ દો, મંએ તુમકો બાંદ દેતા હું, નહીતો સીપાહી તુ-
મકો કબુલ ન કરેગે.

(મુસાફર ગુરુજીકો ખોલકે ચાર પાઈપર લેટના, ગુરુજી ઉરકો
માહકુમ બાંદકે ચક્ષે જાના મુસાફરકો કહેના)

મુસાફર--મંએ આબ શાદી કરતા હું, મુજેહ ખોલદો, મંએ શાદી

કરતા હું, મંએ શાદી કરતા હું, મંએ શાદી કરતા હું, (ચોરોંકા
આના યે અહવાલ દેખ હયેરાન હો પુછના મુસાફરસે)

૧-ચોર--અયે અહમક તુ કઓન હયે, ચૌર યે ઝખાનસે કયા બકતા
હયે ? કીસ્કી સાત શાદી કરતા હયે બંયાન કર ? નહીતો મારે
લાડીયોંકે તેરા મઝ પરેશાન કરદુંગા ?

મુસાફર--અયે સીપાહો તુમ કીસ્કો બાંદકે શાદીકે વાસ્તે લે જાતે
યે ? વોહ ગુરજ થા મંએ મુસલમાન હું, ચૌર નઓ જવાન હું
બાદશાહકી બેટીસે મેરી શાદી કરો, મંએ તુમકો વઝીર બ-
નાઉંગા.

૧-ચોર--અયે નાદાન અહમક વોહ ચોર થા, હમ ઉસ્કો ગીરફ-
તાર કરકે કયેદબાનેમે લે જાતેયે, કહાંકી શાદી નામુરાદી, વોહ
મઝાર તુજેહ બાંદકે આપ ચલ નીકલા, દુર હો મરદુદ રખરસે
ચલે જા ?

(જાના મુસાફરકા કહેના દુસરે ચોરકા)

૨-ચોર--અયે યારો અબ ચલો ઉસ મુઝીકો ઝીન્દા ન છોડના.

(જાના સખકા)

બાબ તીસરા—પરદા પહેલા.

દરબાર.

(માહર તખ્તપર જલ્લગર હોના આના ચન્દ સીપાહોંકા, તલાશે
માહતાબાંમે જાકે)

લાવની.

તેરે કહેકે મોબુબ હમને પ્રાયે હયે લે ઇન્સાન--તબ.

સીપાહી—શાહ તુમારે હુકમસે જાકે જંગલમે યેક ખાર;
 હુંડકે આયે હમ લાચાર—
 ન પાયે હમશીરાકો આપકે હમ ન કંઠી ઝીન્હાર;
 છાન માંરે જંગલ કોહસાર—
 હાલ પરેશાં સર ગદા હો કરતે હયે ઈઝદાર;
 સુનો અયે આલમકે સરદાર—
 જો કે હો મનુરે ખાતર ફરમા વો નહી ઇન્કાર;
 હુકમ કે હમ હયે તાબેદાર—

અખીયાત.

માહુર—મંઝે બાદશાહ બના હું મગર હયે યે રન્જે ગમ,
 હમ શીરકી જુદાઇકા કબતક સહું સીતમ;
 બે અઝેન હું મંઝે દીલકો નહી હયે મેરે કરાર,
 હમ શીરકો મીલાદે મેરી મુજસે કીરદીગાર;
 જંગલમે વો ભટકતી હયે દીલ મેરા ચાક હયે,
 બસ અયેસી બાદશાહીકે કરનેપે ખાક હયે.

(રામશગરોંકા સમજના)

જીલ્લા—ખરહુન્સ—ગજલ.

ખખર લે અયે મસીહા તુ કંઠા હયે—તજ.

રામશગર—અજબ યે ઇન્કેલાબે આરમાં હયે;

કંઠા હમશીર આર બાઇ કંઠા હયે—અજબ.

જુદા હયે ગરબે હમશીરા તુમારી;

નહી દુરકત કીસીકો ભવેદાં હયે—અજબ.

સુનો મો જામેહલ મુદ્દરેકી હયે;

મીલા દેગા વહી લા કે જહાં હયે—અજળ.
 નહી ચારા સીવાયે સખ ચૌર કુચ;
 નીગાહ્યાં ઉરકા રખે દો જહાં હયે—અજળ.
 મીલાદેવે ખુદા હમશીર શાહસે;
 ઝરીફ અપની ચેહી વીદે ઝંખા હયે—અજળ.

મુસ્દદસ.

માહરૂ—દેના સવાલકા અયે વઝીરો મેરે જવાબ,
 હયે કોઇ અયેસી નાઝની દુનીઆમે ઇન્તેખાબ;
 હો દુસ્ત અયેસા જુસ્સે કે શરમાયે માહતાબ,
 ગાનેમે ચૌર બગ્નનેમે કામીલ હો બાસવાબ;
 હો પાક દામન ચૌર હો યે ત્રીન ખુશીયાં,
 ગર દેખે અયેસી નાઝની હો તો કરો બંયા.

ખમ્સા.

અખતકવઝીર—અયે શાહ ઈન સીફતોંસે માસુર દુર હયે,
 ઈન્સાન ઇન કમાલોંસે કોસોંહી દુર હયે;
 સુનનેમે આજ તક નહી આયા હુઝુર હયે,
 કોઇ કહે મંઝે દેખા બડા બે શકર હયે;
 પરીયાં હયે બા કમાલ બશર પુર કુસુર હયે.

શીઅર.

માહુમુનીર—હુરોંમેલી નહી હયે શહનશાહ કમાલ યે,
 બખ્શા હયે અપને બન્દોકે તંઈ જુલ્લ જલાલ યે.
 અખતક—બહેતર હયે ગર સુને હો તો સહેબ સુનાઇએ,
 યા દેખે અપની આંખોસે હમઝે હીખાઇએ;

માહેમુનીર—સુનનેકા ઝીક ક્યા કે જો ઐરત હયે મેરે પાસ,
 યે ચારોં વસ્ક રખી હયે અયે શાહે હક શનાસ;
 માહુરૂ—ચારો કમાલમે વો અગર ઇન્તે ખાખ હયે;
 ઐરત વો દો જહાનમે યેક લા જવાખ હયે.

મુસ્દદસ.

બખતક—ગુસ્તાખી હો મઆફ સુનો શાહે બહેરેખર.
 ખીખી જો ઈરકી સાહેબે અસ્મત હયે પુર હુનર;
 મંઝો ઈમ્તેહાંકો જતતા હું દો હુકમ મુજકુ ગર,
 ના પાક કરદું દામને અસ્મતકો સર બસર;
 લીખ દેતા હું યે શર્ત મંઝો તુમખી રકમ કરો,
 હારા અગર તો સર મેરા તનસે કલમ કરો.

રૂખાઈ.

માહેમુનીર—લેલો નવીસ્તા મેરા ઈસી વખતપર યહાં,
 વાસીલ હો મેરી ખીખીસે તુમ આઝો મહેરબાં;
 અયે શાહ યે ખીગાડકે ગર અસ્મત આયેગા,
 મંઝો તા બઝીન્દગી રહું ઝીન્દાંકે દરમીયાં.

શેઅર.

માહુરૂ—યેક માહમે યે કામ તુ ગર કરકે આયેગા,
 જો જુઠા હોવેગા વહી ઝીન્દામે જાયેગા;
 (ગત બખના, દોનોકા લીખ દેના)

બાખ તિસરા—પરદા દુસરા.

રારતા.

(માહેતાળાંકી કરામતકી તારીફમે ગાના મુરાદમન્દોંકા)

જીલા-હુમરી.

નોકર ન અપના મોહે તુમ અયે સાહેબ જાનોરે--તર્જ.

મોરાદમન્દ--અખ્શા હયે કરામત ખીખીકો ખલાકે ખારીરે;
હમ દરપે તેરે હયે આયે તા મુરાદ દીલકી પાયે,--ખ.
તેરા હીકાનારે છોડ કંહા જાનારે;
અખ જતે હયે ઉસ જાપર જીસ જાખીખીકા હયે ઘર;
અઝ ફઝલે ખુદા ખર આયેગી ઉમીદ હમારીરે,--ખ.

(આના અખ્તક વઝીરકા દરયાફત કરના અહવાલ
ખીખીએ માહેમુનીરકા.)

રૂખાર્થ.

અખ્તક--અયે યારે જમા કીસ લીયે યહાં ખાસો આમ હયે,
ઝૈર કઝોનસે વલીકા યહાંપર મુકામ હયે;
મંઝેલી દે ઉસ્કા વારતા કુચ ઇસ્તેજા કરે,
દર પેશ મુજકો અયેસાહી ચેક સખ્ત કામ હયે.

મુસ્દદસ.

મુરાદમન્દ.—અયે સાહેબ ચેક ખીખીએ સાહેબ કમાલ હયે,
પાક અસ્મત ઝૈર સાહેબે હુસ્નો જમાલ હયે;
કસ્બીકે ઘરમે રહેતીથી મશહુર હાલ હયે,
અખ્શા કરામત ઉરકે તંહી જીલ જલાલ હયે;
વો પાક દામન ખીખી હયે માહેમુનીરકી,
ખર લાતી મુદ્દુઆ હયે સગીરો કબીરકી,

શિઅર.

અખતક—યારબ વો બીબી નેક હયે મેરા ખીઆલ બદ,
 સુદતાંકે રૂપર મેરા ક્યા હોગા હાલ બદ.
 (બેહોશ હોકે ગીરના અખતકકા, કહેના મુરાદમન્દકા.)

રૂપાર્થ.

મુરાદમન્દ—બેહોશ હો ઝમીપે ગીરા કીસ લીયે યહાં,
 ક્યા તુજપે અયેસી સખત હયે મુશ્કીલ અયેભાઈજાં;
 કર ઇસ્તેન્ન વો બીબીકા તુ દેકે વાસ્તા,
 મુશ્કીલકો હલ કરેગા ખુદાવન્દે દો જહાં.
 (જાના સખ આદમી, આના વહી કુટનીકા, કહેના અખતક.)

શિઅર.

અખતક—જાતી કંહા અયે મામા ખુદારા બયાન કર,
 તુ કઝોન હયેગી ઝૌર બતા હયે વો કીસ્કા ઘર;
 કુટની—જાતી હું મીલને બાબા વો અરમત નશાંસે મંઝે,
 બેટી ઉસે બનાઇ હું અપની ઝંબાસે મંઝે;

અખીઆત.

અખતક—અયે મામા મેરા હાલ સુનો તો બંધા કર,
 આયા હું આજ શાહે યમનકા વઝીર હું;
 દરબારે શાહમે બયેઠેયે માહેમુનીર હમ,
 તારીફ અપની બીબીકી કરને લગા બહમ;
 મંઝોને કહાકે ઝૌરતોંકા એતેબાર ક્યા,
 માહેમુનીર હોકે અક્ષા મુજસે યું કહા;
 અકલીમે હુસ્નમે મેરી બીબીકા રાજ હયે,

ઔર સરપે મેરી બીબીકે અસ્મતકા તાજ હયે;
 યે સુનકે મંચેને રૂબરૂ સુલતાનકે કહા,
 અયે શાહ જાકે ઉસ્કી મંચે અસ્મત બીબાહુંગા;
 આયા હું કરકે શાહસે કૌલો કરાર મંચે,
 યે કામ કરતો હું તુજેહ ઝર બે શુમાર મંચે.

કુટની—બેહુદા અયે વઝીર યે તેરા ખીયાલ હયે,
 અસ્મત પનાહ બીબીસે કારે મહાલ હયે;
 તેરે લીયે ફરેખ ચલાઉંગી જાકે મંચે,
 પાનીહરયેકતરહસેનહાલાજીંગીજાકેમંચે;
 કરકે બરાહના ખીચકે તસ્વીર લાતી હું,
 તલવાર ઔર અંગોઠીલીલાકે દીખાતી હું.

શેઅર.

બખતક—બસ બસ અયે મામા ઇલાબી ગર તુજસે કામ હો,
 સુલતાં કે રૂબરૂ મેરી ઇઝઝત મુદામ હો.
 (જના દોનોકા.)

બાબ તીસરા—પરદા તીસરા.

મકાન.

(માહેતાબાં દુરાકે માહેમુનીરને ગાના.)

બરહુસ—ગજલ.

સરકો પટક રોપા ન કરે હમતો કયા કરે—તર્જ.

માહેતાબાં—હમને નહીં સહે વો જહાંમે સીતમ નહીં;
 વો કઝોન હયે બલા જો ઉકા સે તે હમ નહીં—હમને

અલાહ મુજકો ચાદરે અરમત અતા કીયા;
કપડે પુરાને ફટ ગયે તન પરતો ગમ નહી—હમને
કુટનીકે ઘરસે લાયા હયે માહેમુનીરને;
ખીખી બનાયા પર મંચે કનીઝકસે કમ નહી—હમને
ઘરબાર ઐર બાપકો છોડા મેરે લીયે;
તા મર્ગ મંએલી છોડુંગી ઉરકે કદમ નહી—હમને
માહેમુનીર મુજપે બદીલ જા' નીસાર હયે;
ક્યા યે ઝરીફ મુજપે ખુદાકા કરમ નહી—હમને
(આના કનીઝકા કહેના માહેતાબાંસે.)

શેઅર.

કનીઝ—ખીખી ખુદાકે વારતે દીલકો કરાર દો,
પોશાક સાફ પહેન કે મંએલી ઉતાર દો;
(આના કુટનીકા કહેના માહેતાબાંસે.)

અખીયાત.

કુટની—વારી મંએ તુજપે સદકે હું જા'સે નીસાર હું,
મુહબોલી ગરચે મા હું પે ખીદમત ગુઝાર હું;
લેકીન હયે દીલમે આરઝુ નહેલાઈ આજ મંએ,
કપડેલી અપને હાતોંસે પહેનાઈ આજ મંએ;

શેઅર.

માહેતાબાં—તેરે ફરમાનકો જાનો દીલસે મંએ બહેતર સમજતી હું;
હકીકી માસેલી તુજકો સીવા માદર સમજતી હું;
(જાના દોનો હમામમે ગાના કનીઝકા તારીફે માહેતાબાંમે.)

જાણા—પરહુ નસ—કુમરી.

નેકરે અયેસી નહી કોઇ દેખી—તર્જ.

કનીઝ—ક્યું ન હો પાક ખીખી હમારી;
 ખીખી હમારી પાક ખીખી હમારી—ક્યું.
 ગાતી બળતીથી કુટનીકે ઘરમે;
 હો ગઈ હકકી પીઆરીરે—પાક ખીખી હમારી.
 સાહેબે અરમત હયે તો પાકદામન;
 હયે શાદમાં ગમકી મારીરે—પાક ખીખી હમારી.
 (તસવીર ખીચકે લે આના કુટનીકા કહેના કનીઝસે.)

શેઅર.

કુટની--ખીખીને અયે કનીઝ બુલાઇ હયે તુમકો જા,
 ઐર કંગઈ આઈનાબી મંગાઇ હયે દે કે આ;
 (કનીઝ આઇના લેકે જાના કુટની માહેમુનીરકી અંગોડી
 ઐર શમશીર લેકે કહેના.)

રૂખાઈ.

કુટની--માહેતાખાંકી મંએ તસવીરકો લે જાતી હું.
 સાત તદખીરકે તકદીરકો લે જાતી હું,
 ઈસકે ખાવીંદકી અઝ બહેરે નશાની દેખો,
 યે અંગોડી ઐર યે સમશીરકો લે જાતી હું.

બાબ તીસરા—પરદા ચાથા.

દરબાર.

(તાપ્તપર બપઢેના માહરકા આના બપ્તક વઝીરકા.)

ભયેરવી—ગજલ.

ગુલગુલે શયેદાને પુછા ગુલસે યું રોઝે બહાર—તર્જ.

બપ્તકવઝીર—મર્દકો લાઝીમ નહીં ઔરતકા કરના એતેબાર;
કરકે અસ્મતકા હરોસા હોતા હયે યું ખારોઝાર—મર્દકો.
હરકી યા અસ્મતકા દાવા તુજકો અયે માહેમુનીર;
હરકો મંઝે નાપાક કરકે આયા હું અયે બદશઆર—મર્દકો.
શમ હો તો ચીલુબર પાનીમે મરજ દુબકે;
શું હયે તુ ખામુશ બયેદા યાદ કર કાલો કરાર—મર્દકો.
કીઝબકી દેના સઝા વાજબ હયે કાઝબકો ઝરીફ;
શર્તે આપની મંઝે બજલ લે આયા શાહે નામદાર—મર્દકો.

રૂબાઈ.

માહરૂ—કરના ઈસ દુનીઆમે તુજકો ઝીન્દગાની ચાહીએ,
લફઝ બે નીકલે ઝંબાસે બામબાની ચાહીએ;
સાફ તેરી ચુક્તગુસે પાએ બતા હયે દરોગ,
શર્તે પુરી કરનેકી કુચ તો નશાની ચાહીએ.

શેઅર.

બપ્તક—અયે શાહ બે દલીલ નહીં હયે મેરા કલામ,
યે લીજાએ નશાનીયાં લે આયા હયે ગુલામ.
(માહરૂકે આગે રખ દેના તસવીર છલા ઔર શમશીર, માહેમુનીર
માહેતાબાંકી તસવીર બરાહના દેખ મુંહ ફેર લેના.)

ભયેરવી—મુસ્તેઝાદ.

બતા હું ક્યેદખાનેમે દરબાર કો સલામ—તર્જ.

માહુડ—માહેમુનીર દેખ તુ તસવીર હયે કીરકી;
 યે સાહેબે અસ્મત કહો બેપીર હયે કીરકી—
 છલેકે નગીનેપે તેરા નામ હયે કન્દા;
 બનઝાદે મુન્જેહ આર યે શમ્શીર હયેકીરકી—
 શમ્શીરકે કખ્જેપે લીખા નામ હયે તેરા;
 દરઆરમે મેરે ગઘ તૌકીર હયે કીરકી—
 વો બીબી તેરી બેસવા દી ઈરકો નશાની;
 અયે મુઠોંકે મુરશદ કહો તકસીર હયેકીરકી—
 ઝીન્દાંમે ઝરીફ ઇરકો મંઝે કરતા હું મુકૈયદ;
 મુઠોં કે સીવા આર યે તાઝીર હયે કીરકી—

(સીપાહી ગીરફતાર કરના માહેમુનીર પશેમાન હો ગાના.)

ભયેરવી.—ગજલ.

નામ જ્ઞતેકા ન લે યાર મંઝે મર જાહંગી—તર્જ.

માહેમુનીર—દઝોરે આલમમે સનમ ચેક થા બહેતર નીકલા;
 હરકો ગૌહર મંઝે સમજતાથા વો પથ્થર નીકલા—દ.
 માહે દો હફતા સમજ હરકો થા મંઝે મીસ્લે ચકોર;
 બખ્તે બદસે મેરે ગરદુપે બદ અખ્તર નીકલા—દ.
 ફરી ગુલ જાનકે મંઝે કરતા થા હસપર આરામ;
 વો મેરે વાસ્તે હયે ખારોંકા બીસ્તર નીકલા—દ.
 માહેતાયાંકો અબી લીખકે મંઝે દેતા હું તલાક;
 ક્યા કરે યાર મેરા બનકે સીતમગર નીકલા—દ.
 હરકો મંઝે આંખોંકે પરદેમે રખાથા અયે ઝરીફ;
 મીસ્લે ગુલ ફુલકે વો જાહેર નીકલા—દ.
 (માહેમુનીરકો કયેદખાનેમે લે જાના સીપાહી)

બાબ તીસરા—પરદા પાંચવા

રાસ્તા.

(આના ચોરોંકા તદખીર કરના ગીરફતારે ગુરજી)

શેઝર,

૧-ચોર-તદખીર નીકાલો કોઈ અયે યાર કરેં હમ,

કીસ તરહ ગુરજી ગીરફતાર કરેં હમ;

૨-ચોર-મીલ જાએ ગુર મુજકુતો યે કાર કરંગા,

હસ મુઝીકી ગરદન તહે તલવાર કરંગા;

૩-ચોર-અયે યારો દેખો આતા હયે વો કોન રખર,

બેશક વહી ગુરજી હયે છસ્કી થી જુસ્ત જુ;

૪-ચોર-બાબ બાંદકે ગુરજી કુવેમે દાલ દેં,

સરખત્તા સવાર હયે જલદીસે તાલ દેં.

(આના ગુરજી લીપટ જાના ચોરોંકા ચૌર બાંદકે લે જાના.)

બાબ તીસરા—પરદા છઠ્ઠા.

મકાન.

(માહેતાબાં ધુરાકે માહેમુનીરમે ગાના)

બરહુસ-ગરબી,

દુઃખસે તુમારે દુખી હયે યે દુખીયા—તર્જ.

માહેતાબાં—

છાંડકે માહેકા પીતમ સીધારે જાના બયો બેકારરે—છાંડકે.

ખતકે બઢરીયાં મોરી અખીયાં બરસત હયે દીન રએનરે;

માહે કરેં માહે પીઆ નહી આંચે કુમત હું બાર બારરે—છાંડકે

ના આપ આયે ના મોહે જોલાયે ના ભેજે પતીયાં પીઆરેરે;
કીન સૌતન થીર માયા પીકાકો હમરે ઝરીરે જનરે—છાંડકે.
(કનીઝકા આના ખત માહેમુનીરકા દેકે કહેના.)

ચલ સંગ હમારે તુ મજનુરે—તર્જ

કનીઝ—તોરે સંઘયાં પટાએ તોહે પતીઆંરે,

બીબી પતીઆંરે—તોરે સંઘયાં;

છાંડકો ચીનતા પતીયાં બાચો ધરકત હયે મોરી છતીઆંરે—તોરે.

દાસ જરીફકી બીબી દયાસે સુકમાં કટે તોરી રતીઆંરે—તોરે.

(માહેતાયાં ખત જોલકે પડના)

છલ્લા—ગજલ.

જનનેદે છોડકે મુજેહ હમરાહ શાહકે—તર્જ.

માહેતાયાં—અયે માહેતાયાં દી તુજેહ હમને તલાક હયે;

જા ઉરસે મીલના જુસ્કા તુજેહ ધરતીઆક હયે—અયે.

કુટનીકે ધરસે લા તુજેહ શાદી કીયાથા મંએ;

જાં તુજપે દેતા હું તુજેહ મુજસે નેકાક હયે—અયે.

બખ્તક વઝીરસે અરી વાસીલ હુવી હયે તુ;

ગએરતકે મારે જુના હુવા મેરા શાક હયે—અયે.

તહેરીર જુસ્પે ખેસ્વા કૌલો કરાર થે;

ક્યા બેહુયા કીતાબ વો બાલાએ તાક હયે—અયે.

ખેચએન મંએ યહાં તુ વંહા પર મઝેહ કરે;

તુજકો નસીબ અયેશ હો મુજકો દુરાક હયે—અયે.

તસવીરો છલ્લા ઔર મેરી શમશીરે આર્જદાર;

બખ્તકકુ દી નશાની અયે કયેસા મઝાક હયે—અયે.

ધરસે નીકલ જા મેરે બકીલે ઝરીફ તુ;

હમ અયેસા ઝેરે ચર્ખ હુવા છતેકાક હયે—અયે.

(માહેતાબાં હયેરાન હો ગાના)

કાફી—હોરી.

નઝર બદ જો મેરેપે તેરી રહેગી—તર્જ.

માહેતાબાં--હંયે તહેરીર ખતમે સતાનેકે ખાંતે;
હંયે દુરકતમે દીલકો જલાનેકે ખાંતે--હંયે.
મુવા કઝોન બખ્તક હયે મુજકુ બખર ક્યા;
અજ સાફ હંયે વે બહાનેકે ખાંતે--હંયે
મગર છલ્લા શમ્શીર ચોરી ગયે હંયે;
નશાની દી કીસ્કુ સુનાનેકે ખાંતે--હંયે.
કીસી બેસ્વાકો વંદાં દીલ દીયે હો;
સુનાએ મુજેહ ખુ પીલાનેકે ખાંતે--હંયે.
ઝરીફ અબ નીકલ જતી હું ધરસે ઉન્કે;
કંહા તક સુતુ બેઝીકાનેકે ખાંતે--હંયે.

(કનીઝકા સમજના)

આસાવરી--ગજલ.

અયે મહેર શીદા તુજપે હયે કુરબાન મેરી જાન--તર્જ.

કનીઝ--જાને ન દુગી મંચે તુજેહ ઈસ આન મેરી જાન;
કહેનેકો ઇસ કનીઝકે તુ માન મેરી જાન--જાને
કયુ શેતી હયે ખુદાકે લીયે આંખે પૌચ દે;
અરમતકા તેરે હક હયે નીગાહબાન મેરી જાન--જાને
હુશમન કોઈ કહા હયે વે માહેમુનીરસે;
બેશક લીયા હયે તુજપે વે બહોતાન મેરી જાન--જાને

ક્યા હો ગયા ઝરીફ હયે માહેમુનીરકો;
લીખખા તલાક હોકે પરેશાન મેરી જનન—જનને
(માહેતાખાં કરખનકા લીખાસ પહેનકે જાતે જાતે ગાતા)

મુસદ્દાસ.

ગમે દુરીસે જી જલતા હયે અસ્ક આંખોસે જારી હયે—તર્જ
માહેતાખાં—કુરાકે ગુલમે અયે સૈયાદ હરદમ અસ્ક ખારી હયે;
કફસ ગુલશનમે લટકાદે અબી ફરસે બહારી હયે—કુરાકે

દોહા.

કાગા કાગા સખ તન ખાઈઓ ચુન ચુન ખાઈઓ માસ,
દો નયેન હમારે મત ખા કાગા પીઆ મીલનકી આસ;
ખુલી નરખીસસી આંખે હયે કીસીકી ઈન્તે ઝારી હયે—કુરાકે
જો મંયે અઈસા જનનતીકે પીત કરે દુખ હોય,
નગર હંઢારા ફેરતીકે પીત કરે ન કોય;
સીતમ હમપર કરમ ગયેરોંપે ક્યા આદત તુમારી હયે—કુરાકે
કુક કરેં તો જગ હસે ઔર જીકો લાગે ધાવ,
અયેસી કઠન સીતેકો કે ખીદ કરેં ઉપાવ;
મીલો ગએરોંસે હમકો છોડ કર યે કયેસી યારી હયે—કુરાકે
દીલ આહે દીલ દારકો ઔર તન આહે આરામ.
દુખ હામે દો હો ગયે માયા મીલી ના રામ;
કશા કશમે પડી હયે જનન દીલકો બેકરારી હયે—કુરાકે
સોહના લાને પીઆ ગયે સોના કર ગયે દેસ,
સોહના મીલા ન પીઆ મીલે રૂપા હો ગયે કેસ;
અલેખાસી તેરી અયે રસ્કે યુસ્ફુર ઈન્તેઝારી હયે—કુરાકે

અંગ ભલુત લગાકે નીકલું જોગનકા લે બેસ,
 પીતમ પીઆરે પીરીત લગાકે છોડ ગયે પરદેસ;
 ચમને બનીબે સહારા નીકલનેકી તૈયારી હયે--કુરાકે
 ચલતી ચઝકી દેખ કર દીયા કબીરા રો,
 દો પાટનકે બીચ આ રહા ન સાખીત કો;
 ફના સખ હયે ઝરીરેઝાર બાકી જાતે બારી હયે--કુરાકે
 (ભના માહેતાબાકાં)

બાબ તીસરા--પરદા સાતવાં

જંગલમે કુઆ

(આના ચોરોંકા ગુરજકો બાંદે હુવે કુવેમે દાલકે ચેક ચોરકો
 ચોકી પર રખકે બના તીન ચોરોંકા, ગુરજ અંદરસે
 ચીલાકે કહેના.)

અબીઆત.

ગુરજ--અયે બચોં નીકલો મુજેહ તુમ શીતાબ,
 હયે કુવેમે લાલો ગોહર બે હીસાબ;
 કોઇ રસી હો કુવેમે દાલ દે,
 મંએ બળિંગા તુમકો બહોત માલ દે;
 ચોર--તહી મુજકો બીલકુલ તેરા એતેબાર,
 તુ પહેલે બતા ગોહરે આબદાર;
 મંએ છોડા હું રસી સુન અયે પુરદગા,
 હસે બાંદ દે ગોહરે બે બેહા,

(ચોર રસી કુવેમે દાલના, ગુરૂ હો ગોસે બાંદ દેના ચોર રસી ખીંચકે
દેખના મારે ખુશીકે નીકાલના ગુરૂકો કુવેસે)

અખીઆત.

ગુરૂ--અયે બચ્યા તુ લેગકે દોનો ગૌહર,
યમનકે શહેનશાહકી નજ કર;
બહોત પાએગા શાહસે ઇન્આમ તુ.
કીયા કર સદા અયેશો આરામ તુ;
મંએ સાદુ હું કયા મુજકો દુનીઆસે કામ,
કે ભોજન હમારા હયે અસ રામ નામ.

ચોર--યે ચેલેપે કરકે ગુરૂ દયા,
મુજેહ ઈસ કુવેમે ઉતારો ઝરા;
યે ચાદરમે લે આઊંગા બાંદકર,
કુવેમે હયે જીતનેકે લાસો ગૌહર.
(ગુરૂ ચોરકી કમરમે રસી બાંદ કે કુવેમે ઉતારના
ચોર રસીબી દાલ દેના)

મુસદદસ.

ગુરૂ--અયે ચોર મુજકુ જતાયા કુવેમે દાલકે,
આપહી કુવેમે જા ગીરા મુજકો નીકાલકે;
દે બયેહા નકદે જાન તુ હસરતમે માલકે,
રખના કુવેમે લાસો જવાહેર સંભાલકે;
હમરાહી તેરે અય ગયે હર તરહ મારંગા,
તેરી તરાહસે ઉન્કો કુવેમે ઉતારંગા.
(જાના ગુરૂકો)

માખ તીસરા—પરદા આઠવાં.

રાસ્તા.

(ગુરુ લાસો ગૌહર લેકે આના ચોરોંકો આતે હુવે
દેખકે ફરેબસે કહેના)

ઝખાની.

ગુરુ—નારાયના નારાયના ! બસ બસ ! ચોરોંતે મુજેહ કુવેમે ડા-
લાયા તુને મુજેહ ખજાના ધનાયત કીયા, મંચે ક્યા કર ! યે
લાસો જવાહેર કીસીકુ દે દેતા હું, વો ગરીબ ખાપીકે અનાંદ રહે.
મેરે કીસ કામકે હવે, નારાયના ! નારાયના ! નારાયના !
(ચોર ગુરુકો દેખકે હયેરાન હો કહેના,)

શીઅર.

૧-ચોર—ગુરુ હમારી વો બખ્શો ખતા,
કરો અપને બચ્ચોંપે અપની દયા;
કંહાસે યે લાસો ગૌહર લાયે હો,
પતા ઉસ્કા હમકો ગુરુ કહો.

મુસ્દદસ.

૧-ચોર—નહી હયે ગુરુ તુમકો દુનીઆસે કામ,
કે સાધુકુ લાસો ગૌહર હયે હરામ;
મગર હમ હવે મુફલીસ તુમારે ગુલામ,
ઝરા ચલકે હમકો ખતાદો મુકામ;
ગુરુ—ખજાના હીખાતા હું બચ્ચોં ચલો,
મગર એક રસીબી હમરાહ લો.
(જના ચોરોંકુ લેકે ગુરુકો)

બાબ ત્રીસરા—પરદા નંવાં.

જંગલમે કુઆ.

(આના ગુરુ જોરોંકુ સાત લીજો હુવે)

મુસ્દદસ.

ગુરુજી—અથે બચ્ચોં જીસે તુમને સમજે કુઆ,
 ધરીમે ખજાના હયે બે ઈન્તેહા;
 ઝરા જાંકે અંદરતો દેખો હયે ક્યા,
 ચમકતેં હયે લાલો ગૌહર બેબહા;
 ઉઠા લાઓ તુમ જાંકે સખ ચેક પાર,
 ન શીર જાને પાઓગે તુમ જીન્હાર;
 (દો જોરોંકુ ચેક સરેસે બાંદના, દુસરેકુ ચેક સરેસે બાંદકે
 ચખિપર લટકા રસી કાટ દેના, જોરોંકા કુવેમે ગીરના
 આના ચન્દ સીપાહોંકા ગીરફતાર કરના ગુરુજીકુ.)

બાબ ત્રીસરા—પરદા દસવાં

મકાન.

(માહેતાબાં આકે કહેના લૌંડીસે.)

ઝબાની.

માહેતાબાં—અથે ચંબેલી ઝરા ઉસ્તાદજીકુ ખુલાલા, મંજો મુજરા
 કરંગી. (ચંબેલીકા જાના બખ્તક વઝીરકા આના)
 માહેતાબાં—બન્દગી સાહેબ ઝહે કીસ્મત હસ લૌંડીકે જો આપને
 ગરીબ ખાના પર તશરીફ ફરમાયે.

શેઝર.

બખતક--કહો આયે કંહાસે ગુલઅન્દામ,
કરતે ક્યા પેશા કહીએ ક્યા હયે નામ;

મુસ્દદસ.

માહેતાબ્યાં--ખેસ્વા મુજકો કહેતે ખાસોઆમ,
મેરા ગાને બખતનેકા હયે કામ;
આપ હો કઓન આર ક્યા હયે નામ,
આયે કીસ વાસ્તે હો આલીમુકામ;
બાદશાહકે વઝીર હોગે આપ;
યા અમીરે કબીર હોગે આપ;

શેઝર.

બખતક--નામ બખતક વઝીરે આઝમ હું;
ગાઓ તો સુનકે શાદો ખુરરમ હું.

શેઝર.

માહેતાબ્યાં--ગઝલ મતલબાના સુનાઈંગી મંએ;
મુરાદે દીલી અપની પાઝંગી મંએ.

ઝબાની.

માહેતાબ્યાં--ઉસ્તાદછ જરા સારંગી તબક્કા મીઠા દો. જો કુચ
મુજેહ આતા હયે સુનાતી હું, અપની મુરાદે દીલકો પાતી હું.

કાફી--ગજલ.

તમન્ના સએરે ગુલશનકી અબી સૈયાદ બાકી હયે--તર્જ.

માહેતાબ્યાં--કીસી કાઝેબને હયે હયે ખેસ્વા મુજકો બનાયા હયે;
ખુદાકે ફઝલસે અબ ઈસ્તેહાકા વખત આયા હયે--

ચરાગે મઠ રૈશન કરે બના બહોતાનકા કાજલ;
 મેરે દામાને અસ્મતપર સીયા ધબ્બા લગાયા હયે--
 ગુનહગારેંમે હું યારબ વ લેકીન હુત્તસે અપને;
 મેરા સગે જીનઆસે શીશએ અસ્મત બચાયા હયે--
 તુર્ક દાના વે બીના હયે તુછ હયે હાકીમે આદીલ;
 સઝા દે ઉસ્કો છુરને મેરે રૌહરકો સતાયા હયે--
 સઝા કાઝેયકો દીલવાને ઝરીશ્રે ઝાર ધસ જ પર;
 વહી ફરીયાદ રસ મેરા મુકરર મુજકુ લાયા હયે--

અબીયાત.

અખતક--વાહ વાહ ક્યા સુનાએ હો ગાના,
 સુનકે આકીલ બના હયે દીવાના;
 મુસકીમે કીયા હયે તુમને કમાલ,
 છુસ્તમેલી નહી તુમારા મીસાલ;
 લો યે ઇન્આમ અબ મંએ જાહંગા,
 તુમેહ દરબારમે બુલાહિંગા.
 (દુશાસા ઇન્આમ દેકે જનના અખતક વઝીરકા)

બાબ તીસરા—પરદા અગીઆરવાં.

રાસ્તા

(સીપાહી લેઆના ગુરજકુ બાંદે હુવે)

શેઅર.

સીપાહી--વોહ થે કઓન જલદી અયે મુઝી બતા;
 હું જનકે તર્ક મારા હયે બેખતા,

૨-સીપાહી--અગર રાસ્ત કહુનેમે ઇન્કાર હયે,
રેહાર્થ સમજ તોરી દુશ્વાર હયે;
(ગુરજકુ મારના સીપાહોંકા)

અળીયાત.

ગુરજ--ત મારો ખુદારા કે લાચાર હું,
મંઝે ખુદ અપને જીનેસે બેગર હું;
ચુનો ગોશો દીલસે મેરા માજરા,
કહો ઇશમે તકસીર હયે મેરી કયા;
કુવેમે દીયા મંઝોને જીનકો ઉતાર,
વો ચોરોંમે મશહૂર થે નામદાર;
વો ચોરોને થેક રાત આ મેરે ઘર,
મુજેહ લે ચલે મુશકીયાં બાંદ કર;
ઉસી ચાહમે જાકે દાલા મુજેહ,
મુસાફર થેક આકે નીકાલા મુજેહ;
સઝાકા બહાના નીકાલા હું મંઝો.
ઉસી ચાહમે ઉન્કુ દાલા હું મંઝો.

શીઅર.

સીપાહી--લે ચલેગે તુજકુ હમ દરબારમે સુલતાનકે;
યા તો પાવેગા રેહાર્થ યા હંચે લાલે જાનકે.
(લે જાના સીપાહી ગુરજકુ)

બાબ તીસરા--પરદા ખારવાં.

દરખાર.

(માહર તાપ્તપર બયેઠના; બપ્તક તારીફ કરના માહેતાબાંકે ગાનેકી.)

કહ્યાન—સારેગમ.

ક્યા હયે ગમ બોલ મેરેસે—તર્જ.

બખતક—આઈ હયે યાં વો સનમ;

પુઠાસા કદ માહે જખીં અયેસી કંહી દેખા નહી-વો સનમ.

અગરયે હુકમ પાઊં, ઉરકો વહાં પર પુત્રાઊં, ચૈાર ગવાઊં-વો.

મુસ્દદસ.

માહરૂ—પુશ ગુલો પુશર અગર હયે તો પુલાવો જલદી,

લા પરીઝાદકો દીદાર દીખાઓ જલદી;

કોઈ હાઝર હયે ધસી આનમે જાઓ જલદી,

ગાના ઉરકો બખુદા મુજકો મુનાઓ જલદી;

ઉરકો બીન દેખે મહોબ્બત મુજેહ ક્યું આછ હયે,

રન્ને ગમ દુર હુવા દીલપે પુશી છાછ હયે.

(ચોખદારકા જના માહેતાબાંકો લેઆના)

મુસ્દદસ.

માહરૂ—યા ઇલાહી મુજેહ હયે વેક હયેરત,

ચૈાર વે કરખીસે મુજકો ક્યા નીરખત;

દીલકો ક્યું ઈસ પરીસે હયે ઉદ્દત,

કુચ ન કુચ ઈસ્મે હકકી હયે હીકમત;

તાલદી દીલસે ગમકુ તુ આકે,

સર ગુઝશ અપની કુચ સુના ગાકે.

મુસ્દદસ.

માહેતાબાં—આપકે દર પારે આલીમે હયે સગ્ગ જરનાં વો પીર;

પર નઝર આતા નહી હયે વો મુઆ માહેમુની;

છસ્કે ત'ઈ અયે શાહેવાલા તુમ બનાએ થે વઝીર,
રખર ઉસ્કો બુલાઓ અયે શહે આફક ગીર;
ઉસ્કે ખુદમે જાઓરકી તુમસે મેરી ફરીયાદ હયે,
ગર ન પાઝી દાદતો બેદાદ હયે બેદાદ હયે.
(ચોખદાર જાકે માહેમુનીરકો લેઆના બતોકો ઝઞર)

ભયેરવી--ગજલ.

ખારે હસરત કબ્રતક દીલમે ખટકતા બયેગા--તર્જ.
માહેતાબાં--મોસમે ગુલમે સીતમ કરતા હયે ક્યું સૈયાદ તુ;
કરકે વયેરાં બાગકો કરતા કફસ આબાદ તુ-મોસમે
આહકે તીરૌસે અબ તુજકો ગીરાદું ખાકપર;
કબ તલક કાયમ રહેગા ચર્ખ બે બુનીઆદ તુ-મોસમે
કયેદમે શૌહર મેરા હો મેરી યું મીટી ખરાબ;
અયે સીતમગર યુંહી યેક દીન હોવંગા ખરબાદ તુ-મોસમે
સાહેબે અસ્મતપે બે બહોતાન કરતા હયે પલીદ;
ઉસ્કી કુચ ઈન્સાફ હયે યા કરતા હયે બેદાદ તુ-મોસમે
દેગા જુઠેકો સઝા યે શાહે આદીલ હયે ઝરીફ;
શાદ હો અયે દીલ રહેગા કબતલક નાશાદ તુ-મોસમે

પંચમ--મસ્નવી,

અરી જોગત તુ અયે દર્દકી મુબતેલા--તર્જ.
માહુર--સુનાઇ વો ગાના અયે ઝોહરા જખી;
નહી હમને અબતક સુનાથા કહી--સુનાઇ
સુને તેરા ગાના અગર તાનસીન;
સદા આયે મરકતસે સદ આફરી--સુનાઇ

કીયા કીસને હવે તુજપે જૈરૌ સીતમ;
 બંયા કરતો ઉસ્કો સઝા હું યહી—સુનાઈ
 કાલીંગડા—ખયાલ.

અરે હારે કર તુ ધ્યાન—તજ.

માહેતાબ્યાં—

યે બખ્તક બેઇમાન સુતીએ હાલ અયે શાહેવાલા,
 ઇસ ઝાલીમકા મુંદ હો કાલા અજબ નહી ઈસ્વાન—યે બખ્તક.
 નૌકર બખ્તક વઝીર મુજકો રખા હવે અયે સરદાર;
 તીન મહીને હુવે ના અબ્તક દીયા હવે યેક દીનાર—યે.
 (બખ્તક હયેરાન પરેશાન હો કહેના)

અબીયાત.

બખ્તક—સુનો અયે શહેનશાહે વાલા હશમ,
 મંએ કહેતા હું ખાકે ખુદાકી કસમ;
 મંએ શીદવી તુમારા હું યે બેસ્વા,
 મુજેહ કહીએ કરબનસે નીરબત હવે ક્યા;
 યે હવે કઓન વદલાહ નહી જનતા,
 મુજેહ યે ન મંએ ઇસ્કો પયેઝાનતા:
 મગર રાતકો મંએ ગયા ઇસ્કે ઘર,
 સુના ગાના અછી તરાહ બયેઠકર;
 મંએ ઇન્આમ દેકે દુશાલા વંદા,
 અલે આયા ફૌરન મંએ અપને મકાન;
 ઇસે હાતસેબી છુઆ હું અગર,
 જુદા કરહો તનસે અબી મેરા સર;

કસમ હયે મુજેહ આપકે જનકી,
ખુદા હયે ગવાહ ઇસ્ને બહોતાનકી;
મંઝે દુખ્તરસેબી ઇસ્કે સમજુ સીવા,
સરાપા ગલત હયે જો ઇસ્ને કહા.

શેઅર.

માહેતાખાં--મંઝે ઝીનાકારી અગર મુજસે તેરી સાખીત કરે,
ક્યા સઝા દેના તુજેહ લીખદે યહાં હો સર તુજે.

શેઅર.

બખ્તક--હાં અબી લીખ દેતા હું મંઝે તુજસે ફઝેલે બદ કીયા,
યે અગર સાખીત હો મુજપર સર કરે તનસે જુદા;
(ગત બજના ખત લીખ દેના બખ્તક, ગાના માહેતાખાં)

સારંગ--ગજલ.

હયેબદઝદા ક્યા ખવાબ દીખાયા મેરે અલ્લાહ--તર્જ.

માહેતાખાં--અસ્મત પનાહ કનીઝ હું માહેમુનીરકી;
ખીદમત ગુઝાર હું ઇસી રૈશન ઝમીરકી--અસ્મત.
કયું કર ન ફર્ક પર મેરે અસ્મતકા તાજહો;
હયે મુજપે મહેરબાની ખુદાએ કદીરકી--અસ્મત.
ક્યા અયે પલીદ મુજસેહી વાસીલ હુવાયા તુ;
બહોતાન કરકે મદકો મેરે અસીરકી--અસ્મત.
લાનત હયે તુજપે ઐર તેરે જુઠે કલામપર;
ઇઝઝત લી શાકે રૂબરૂ માહેમુનીરકી--અસ્મત.
મલકિત યે વઝીર સઝાવારે દાર હયે;
ઐર રાયેબી મેહી હયે ઝરીરે હકીકી--અસ્મત.

પરજ--કાલીંગડા--કુમરી.

શુભ્રાજાગ રહી તોરી આઠ પહર--તર્જ.

માહરૂ--માલુમ હુવા અયે બદ અખ્તર;
અહવાલ તેરા બાતીલ હમ પર--માલુમ.
સાહેબે અસ્મત પર યે બહોતાં;
કીયા થા અયે શયેતાંકે પીસર--માલુમ.
લે જાકે ધરકો શહેરકે બાહર;
હુકમ હયે મેરા ઉડાદો સર--માલુમ.
અયે બીબી સદ હઝાર આફરીં;
તુજપે હયે તેરે શાહર પર--માલુમ.
ઝરીફકો નામ અપના બતાદે;
કબ્જોન હયે તુ કીસ્કી દુખ્તર--માલુમ.

જીલા--ગજલ.

ઇસ આતશે ઉદ્દતને હયે ક્યા આગ લગાદી--તર્જ.

માહેતાબ્યાં--મા બાપ હયે દુનીઆમે ન કોહિ દુસરા હયે;
જાહેરમે ગમો રન્જ હયે બાતીનમે ખુદા હયે--માબાપ.
ગાહર મેરી માદરથી શહેરચારથે વાલીદ;
માહરૂ મેરા યેક ભાઇથા અબ વોબી જુદા હયે--માબાપ.
(માહરૂ બહેનકુ પીછાનકે તખ્તસે ઉતર ગલે લીપટ જના,
ઔર માહેમુનીરસે બગલગીર હો કહેના)

મજકુર તર્જ.

માહરૂ--માહરૂ મંઝે ભાઇ હું તેરા હમશીર શાદ હો;
રેતાથા તેરે યાદમે દીલગીર શાદ હો--માહરૂ.

શાહી દીયા હયે મુજકો શહેનશાહે દો જહાં;
તાબાં હયે અપના અખતરે તકદીર શાદહો--માહર.

(માહેમુનીરસે મુખાતીબ હોકે)

નાહક કી જફા તુજપે કીયા બખ્શ ખુદારા;
પેશાનીકી પેશ આઈ હયે તહેરીર શાદહો--માહર
બાઇ કો બાઈ કયેદ કીયા થા ઝરીરેઝાર;
નાદીદા મુજસે હો ગઇ તકસીર શાદહો--માહર

(સીપાહી બાંદે હુવે લેઆના ગુરજકો)

અખીઆત.

સીપાહી--સુનો અયે શહેનશાહે વાલા ગોહર,
ગુરજ યે કહેલાતા હયે નામ વર;
યકીં તીન ચોરૌંકુ યે માર કર,
કુવેમે થા યે દાલતા બદ ગોહર;
ઉસી વખત હમ જતકે પંહોચે શીતાબ,
વંહી બાંદકે ધરકો લાયે જનાબ,

મુસ્દદસ.

માહર--ક્યા શક હયે અયે સીપાહો ગુનાહગારથા યેહી,
ઝાલીમ થા હીલા સાઝતા મકકાર થા યેહી;
ધરકો ગુર ન સમજે કે અઈયાર થા યેહી,
ખુની થા કતલકેબી સઝા વાર થા યેહી,
હયે શબ ખુશીકી આ મીલી હમ શીર છોડદો,
ધરકી મઆફ કરદીયા તકસીર છોડદો.

સારંગ--ગજલ.

તુમ અપની ચસ્મે, મસ્તકા ખીમાર કર ચલે--તર્જ.

મય--હરયેક મએ નશાતસે સરશાર હો ગયા;
 દરબારે શાહ ખાનએ ખુમાર હો ગયા--હરયેક
 મુહતસે તફેકા હમશીરો બાધમે;
 સદ શુક આજ મીલ ગએ દીદાર હો ગયા--હરયેક
 શહાકે નસીમે ફએઝને વો ગુલ ખીલાયે હંચે;
 ખારીસ્તાં ફુલ ગુલશને પરખાર હો ગયા--હરયેક
 ગુલઝારે અસ્મત ઉર્ફ નયેરંગે ઇશકકા;
 અસ્મતકા કયેસા સખઝતર ગુલઝાર હો ગયા--હરયેક
 અન્નમ દેખો કાઝખો સાદકેકા દોસ્તો;
 સમ્યા અમીર જુઠા સરે દાર હો ગયા--હરયેક
 ગુલદસ્તએ મઝામી હયે અહબાબ કે લીયે;
 બદખીકે વાસ્તે ગુલે તર ખાર હો ગયા--હરયેક
 નયેરંગે ઇશકકો યહાં ઇતમામ કર ઝરીઝ;
 યે ખેલ વો નહી જો કઇ ખાર હો ગયા--હરયેક.

-

(યે નાટક સને ૧૮૬૭ કે પચ્ચીસવે કાયદેકે મુખા-
 તીખ દાખીલે રજીસ્ટર હુવા હયે. ઝૌર ઇસ્કે
 તમામ હકુક મેહેતા જમનાદાસ ભગવા-
 નદાસકી કુંપનીને અપને કખઝેમે
 રખજે હયે.)

મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસની કુંપનીએ પ્રગટ કરેલા પુસ્તકો.

શાળોપયોગી પુસ્તકો.

૩. આ. પૈ.

સેન્ડકૂડ મઈનના મિનિંગ (૧૫૦ પાનાના)	૦-૧૨-૦
રોયલ સ્કુલ પ્રાઇમરના મિનિંગ	૦-૪-૦
રોયલ રીડર નં. ૧ લાના મિનિંગ	૦-૬-૦
રોયલ રીડર નં. ૨ જાના મિનિંગ	૦-૮-૦
રોયલ રીડર નં. ૩ જાના મિનિંગ	૦-૧૦-૦
રોયલ રીડર નં. ૪ થાના મિનિંગ	૦-૧૦-૦
રોયલ રીડર નં. ૫ માના મિનિંગ	૦-૧૨-૦
હાવર્ડ કૃત પ્રાઇમરના મિનિંગ (મોટા)...	...	૦-૪-૦
હાવર્ડ કૃત અંગ્રેજી બીજી ચોપડીના મિનિંગ...	...	૦-૬-૦
ફારસી આમાદન નામાનો અં. ૭૦ તરજુમો	...	૦-૨-૦
શાળોપયોગી કોષ્ટકો	૦-૧-૦
ન્યુ રોયલ નંબર ૧ લાના મિનિંગ	૦-૬-૦

વારતાઓના પુસ્તકો.

સુડા બોતેરી	૩-૦-૦
ગીરધર કૃત રામાયણ	૨-૮-૦
જાળધર આખ્યાન	૧-૮-૦
મૃદાલસા આખ્યાન	૦-૮-૦
સ્ત્રી વિલાસ ગરબાવળી	૦-૮-૦
દલપત અને ધનપાળની વાર્તા	૦-૨-૦
સજ્જનતા મેળવવાના સાધન	૦-૨-૦
પાર્વતી લક્ષ્મીજીનો સંવાદ	૦-૧-૦
શ્રીહલ શીખવાની ચોપડી	૦-૮-૦
શ્રીહલ ગાઇડ	૦-૪-૦
ક્રિકેટ ગાઇડ	૦-૧-૦
દુઅકા સંગ્રહ (મનોરંજક વારતાઓ)	૦-૮-૦
મુરખાની વારતા...	૦-૧૨-૦
અબીમન્યુનો અકાવો	૦-૮-૦

કાકા ભત્રોજની વારતા	૦—૦—૬
કોડીલી કેશરની વારતા... ..	૦—૦—૬
ધણી ધણીઆનીતો કબૂઓ	૦—૦—૬
દલા કલાની દોસ્તી	૦—૦—૬

ઉરુ ઉરુમાં છાપેલાં પુસ્તકો.

તોહફાએ દીલ પઝીર (અનન્નરા)	૦—૧—૦
ગુલશને બાહાર અફઝા (ઉર્દૂ નઈ ઇન્દર સભા)	૦—૨—૬
નકશે મુલેમાની	૦—૨—૬
અન્નમે સખાવત (ઉર્દૂ બાદશાહે ખોદાદોસ્ત)	૦—૫—૦
અલીબાબા અને ચાલીસ ચોર... ..	૦—૩—૦
ગુલશને બેદાદ (ઉર્દૂ શીરી ફરહાદ)	૦—૩—૦
ગુલશને બેખાર (ઉર્દૂ મુલમુલે ખીમાર).	૦—૩—૦
લયેલી મજનુ	૦—૨—૦
નશરંગે ઈસ્ક.	૦—૩—૦
દાદે દરિઆ (ઉર્દૂ બાદશાહે ખુદાદાદ)... ..	૦—૩—૦

નાટકના પુસ્તકો.

ગુલશને બેખાર ઉર્દૂ તમાશાહાએ પુરબહાર (કે જેની અંદર હઉં બેલો, બે જલસા, બંદગીઓ, અન્નરાના ગાયનો, તથા મુજરાઓમાં ગવાતી ૧૫૦ ગજલોનો સંગ્રહ કીધોછે	૧—૪—૦
ચંદ્રસેનને ચંદ્રપ્રભા નાટક.	૦—૮—૦
છેલ સેલાણી અને વિક્રમ ચરીત્ર નાટક.	૦—૬—૦
તમાશાએ નતિજાએ અસ્મત... ..	૦—૬—૦
માલીની નાટક	૦—૬—૦
અન્નમે સખાવત (ઉર્દૂ બાદશાહે ખોદાદોસ્ત)	૦—૫—૦
અદન મલ્યાગરી નાટક (ચોથી આદતિ).	૦—૪—૦
તમાશાએ ચાંદળી.	૦—૪—૦
મકેઝના (ઉર્દૂ આફસરે ચરત્તર)	૦—૪—૦
ગુલશને બેદાદ (ઉર્દૂ શીરી ફરહાદ)	૦—૪—૦
તોહફાએ દીલકોશા (ઉર્દૂ નઈ ઇન્દર સભા)	૦—૩—૦
સોખતે અસર અથવા મોહન દુઃખદર્શક	૦—૩—૦

